

Univerzita Palackého v Olomouci

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

Andrea Pávková

III. ročník – prezenční studium

Obor: Společenské vědy se zaměřením na vzdělání a Německý jazyk se zaměřením na
vzdělávání

Politické strany v celorepublikovém kontextu

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Antonín Staněk, Ph.D.

OLOMOUC 2011

Univerzita Palackého v Olomouci

Pedagogická fakulta

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: "Politické strany v celorepublikovém kontextu" vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne

Podpis

Ráda bych poděkovala vedoucímu práce Mgr. Antonínu Staňkovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Obsah

Úvod.....	6
1 Historický vývoj politických stran.....	8
1.1 TOP 09	8
1.2 KDU-ČSL	9
1.3 ODS	11
1.4 ČSSD.....	14
1.5 KSČM	15
2 Přehled volebních programů.....	18
2.1 KDU-ČSL	18
2.2 ODS	19
2.3 TOP 09	20
2.4 ČSSD.....	22
2.5 KSČM	23
3 Porovnání organizačních struktur	25
3.1 ODS	25
3.2 KDU-ČSL	25
3.3 TOP 09	26
3.4 ČSSD.....	28
3.5 KSČM	28
4 Komparace volebních výsledků a účastí ve vládách	30
4.1 Volby do Poslanecké sněmovny	30
4.1.1 Volby do České národní rady 1992	30
4.1.2 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 1996	31
4.1.3 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 1998	31
4.1.4 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 2002	32
4.1.5 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 2006	33
4.1.6 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 2010	34
4.2 Volby do Senátu	35
4.2.1 Volby do Senátu Parlamentu České republiky 1996	35
4.2.1 Volby do Senátu Parlamentu České republiky 1998	36
4.2.2 Volby do Senátu Parlamentu České republiky 2000	36

4.2.3	Volby do Senátu Parlamentu České republiky 2002	37
4.2.4	Volby do Senátu Parlamentu České republiky 2004	37
4.2.5	Volby do Senátu Parlamentu České republiky 2006	37
4.2.6	Volby do Senátu Parlamentu České republiky 2008	38
4.2.7	Volby do Senátu Parlamentu České republiky 2010	38
4.3	Volby do Evropského parlamentu	39
4.3.1	Volby do Evropského parlamentu v ČR 2004.....	39
4.3.2	Volby do Evropského parlamentu v ČR 2009.....	40
4.4	Volby do zastupitelstev krajů	40
4.4.1	Volby do zastupitelstev krajů 2000	40
4.4.2	Volby do zastupitelstev krajů 2004	41
4.4.3	Volby do zastupitelstev krajů 2008	41
4.5	Volby do zastupitelstev obcí	42
4.5.1	Volby do zastupitelstev obcí 1994.....	42
4.5.2	Volby do zastupitelstev obcí 1998.....	43
4.5.3	Volby do zastupitelstev obcí 2002.....	43
4.5.4	Volby do zastupitelstev obcí 2006.....	43
4.5.5	Volby do zastupitelstev obcí 2010.....	44
5	Porovnání volební geografie.....	45
	Závěr	47
	Seznam zkratk.....	49
	Seznam literatury	51
	Seznam grafů	53
	Anotace	

Úvod

Jako téma mé bakalářské práce jsem si zvolila popis a přehled politických stran v celorepublikovém kontextu. Vzhledem k omezenému rozsahu práce se budu zabývat pouze pěti, v dnešní době nejvýznamnějšími politickými stranami, a to na straně pravicové Občanskou demokratickou stranou (ODS), Křesťanskou a demokratickou unií – Československou stranou lidovou (KDU-ČSL) a partají TOP 09 a na straně levicové Českou stranou sociálně demokratickou (ČSSD) a Komunistickou stranou Čech a Moravy (KSČM).

Téma jsem si zvolila z toho důvodu, že jsem chtěla českou pravici a levici poznat podrobněji, včetně historických souvislostí. Ač vypadá toto téma poměrně jednoduše, ukázalo se v průběhu zpracovávání jako poněkud obširnější, jelikož popisovat politické strany lze z pohledu mnoha kritérií. Zvolila jsem tedy hledisko historického vývoje stran, volebních programů, organizačních struktur, volebních výsledků, včetně angažmá v českých vládách a volební geografii.

Co se týče časového hlediska, je práce zasazena do období od Sametové revoluce v roce 1989 dodnes. To odpovídá porevolučnímu vzniku stran ODS a TOP 09. U KDU-ČSL, ČSSD a KSČM je stručně představeno taktéž jejich předrevoluční působení v naší zemi. V této práci je nejvíce zohledněná doba nedávno minula, zejména loňský rok.

Cílem práce je tedy představit vývoj, program, strukturu a úspěšnost politických stran na české politické scéně.

Práce je členěna do pěti hlavních kapitol, které jsou dále rozčleněny na několik tematicky podobných podkapitol.

První kapitola s názvem „Historický vývoj politických stran“ stručně zrekapituluje historický vývoj pěti zkoumaných stran od jejich vzniku do současnosti a vytyčí jeho hlavní mezníky.

Ve druhé kapitole „Přehled volebních programů“ se budu zabývat analýzou politických programů jednotlivých stran.

Třetí kapitola „Porovnání organizačních struktur“ nabídne pohled na organizační strukturu všech pěti partají.

Čtvrtá kapitola nese název „Komparace volebních výsledků a účastí ve vládách“, zde nalezneme odpověď na otázku, jak jsou strany úspěšné v konkrétních volbách.

V páté kapitola „Porovnání volební geografie“ nalezneme shrnutí úspěšnosti politických stran v jednotlivých částech České republiky.

Pro získání informačních zdrojů se zaměřuji na publikace o politice, politických stranách a na publikace zaměřující se na volby v České republice. Vzhledem k tématu práce bylo taktéž nezbytné čerpat hlavně z aktuálních internetových zdrojů, neboť česká politika je značně dynamicky se měnícím odvětvím. Mezi internetové zdroje, ze kterých jsem pro získání současných informací čerpala, patří především články, zabývající se současnou politickou situací a v neposlední řadě ze samotných oficiálních programů a stanov partají.

1 Historický vývoj politických stran

1.1 TOP 09

TOP 09 je nejnovější parlamentní politickou stranou v České republice. Její název tvoří zkratka tří slov: „Tradice, odpovědnost, prosperita“, 09 je ročník založení partaje. Strana vychází z tradic křesťansko-židovské evropské kultury, hájí konzervativní a demokratické hodnoty.¹

Historie

TOP 09 vznikla 26. června 2009. Tomuto aktu předcházela odchod několika politiků z KDU-ČSL pod vedením jejího bývalého předsedy Miroslava Kalouska, jehož následovala asi padesátka lidí, můžeme jmenovat např. V. Parkanovou či P. Severu. Z řad ODS se následně připojil poslanec F. Laudát. Členem přípravného výboru se stal senátor a bývalý ministr zahraničních věcí K. Schwarzenberg.

Následně strana v červenci podepsala dohodu o spolupráci s hnutím Starostů a nezávislých v předčasných volbách, které se měly konat v říjnu 2009 a 2. září v Brně odstartovala volební kampaň.

Utváření strany pokračovalo ustavujícím sněmem, který v listopadu 2009 zvolil do vedení strany K. Schwarzenberga a do role prvního místopředsedy zakladatele M. Kalouska. Tento sněm také schválil stanovy partaje a program.

Po neuskutečněných předčasných volbách si TOP 09 spravila chuť velkým úspěchem ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky (PS P ČR) v květnu 2010, kde se ziskem 16,7 % platných hlasů získala 41 křesel a její předseda dokonce skončil celorepublikově na prvním místě co do počtu preferenčních hlasů, když v hlavním městě dokázal stranu protlačit na první místo před do té doby v Praze neohroženou ODS.

Následovala povolební vyjednávání, která vyústila v koaliční spolupráci s ODS a Věci veřejnými. V této vládě získala TOP 09 celkem pět ministerských

¹ Stanovy politické strany TOP 09, §2 [online]. TOP09.cz, [cit. 23. dubna 2011]. Dostupné na <<http://www.top09.cz/dokumenty/stanovy/>>.

postů. V dolní komoře parlamentu se straně podařilo získat křeslo místopředsedy, na které usedla V. Parkanová, předsedou poslanecké frakce se stal předseda hnutí Starostové P. Gazdík.

1.2 KDU-ČSL

Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová je po ČSSD naší druhou nejstarší politickou stranou a zároveň nejstarší pravicovou stranou, ačkoliv je sporné, zda li ji v dnešní době můžeme považovat za pravicovou. Lépe by pasovala do pozice středu politického spektra. Motto strany zní „klidná síla“.

Historie

Původně jako Československá strana lidová (ČSL) počala strana své fungování již v roce 1919 sloučením několika katolických stran. V období komunistické diktatury byla ČSL součástí Národní fronty a přispívala k akceptaci režimu katolickým obyvatelstvem. Výslovně se podrobila vedení KSČ, přičemž mezi jejími členy i vedením se nacházelo několik členů StB.²

Přes svou temnou komunistickou minulost se strana zachovala také po revoluci. Do svého vedení si zvolila charismatického vůdce – J. Bartončíka, který partaji vrátil její původní ideologii a politiku a během půlroku více než zdvojnásobil členskou základnu na cca 90 tisíc členů.³ Se stoupajícím morálním kreditem tak strana vstoupila do prvních svobodných parlamentních voleb (červen 1990) v koalici s několika dalšími stranami, pod názvem Křesťanská a demokratická unie (KDU). O tento kredit však záhy přišla, paradoxně právě kvůli svému předsedovi. J. Bartončík byl krátce před volbami nařčen J. Rumlem ze spolupráce s StB. Tento skandál stranu poškodil a ta tak v rámci voleb značně propadla, nezasedla ve federální vládě a stala se pouze součástí vlády ČR. Od této doby započal proces úbytku členů, který trvá dodnes.

Strana na tento skandál reagovala tak, že si do vedení zvolila tehdy nepřilíh

² VODIČKA, Karel, CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2. vydání. Praha: Portál, 2007. 231 s.

³ FIALA, Petr a kol. *Český politický katolicismus 1848–2005*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008. 449 s.

známého J. Luxe, z něhož se později stal nejvýraznější a nejschopnější předseda v polistopadové éře. V roce 1992 stranu lidovou. Následně ve volbách v roce 1992 partaj získala zastoupení v ČNR i obou komorách Federálního shromáždění a přejmenovala na Křesťanskou a demokratickou unii – Československou shromáždění a vstoupila do středopravicové vlády V. Klause i do přechodné vlády federální. Její vládní angažmá pokračovalo i ve druhé Klausově vládě. V této době se strana hlásila k pravému středu a evropské křesťanské demokracii. Následně se ale začala posouvat více do středu a usilovat o roli jakéhosi „jazýčku na vahách“, bez kterého nebude možné sestavit žádnou vládu. Tuto roli prokázala v roce 1997, kdy její odchod z Klausovy vlády znamenal její pád. KDU-ČSL pak vyslala své ministry do Tošovského úřednické vlády (o J. Luxovi se dokonce mluvilo jako o kandidátu na premiéra).⁴ Velké úspěchy lidovci zaznamenávali také v senátních volbách. V následující Zemanově vládě opoziční smlouvy sehrála KDU-ČSL pro změnu roli opozice a to jako dominantní člen Čtyřkoalice, což ji následně přineslo výrazný úspěch v krajských volbách v roce 2000, kde získala pět hejtmanů.

Na počátku tohoto opozičního období však KDU-ČSL postihla tragédie, jelikož ji navždy opustil J. Lux. Nečekaný odchod schopného a dominantního předsedy s obrovskou autoritou stranou značně otrásl, neboť na něj nebyla připravena.⁵ To se projevilo především v opakované volbě nového předsedy strany (1999 a 2001), kdy proti sobě stáli J. Kasal a C. Svoboda, přičemž v prvním případě se radoval první z nich a ve druhém druhý, jenž prosazoval více modernistický styl politiky.

Následovala účast ve třech sociálně demokratických vládách (Špidlově, Grossově a Paroubkově). V první z nich ještě v koalici s US-DEU, v následujících dvou již jako samostatně kandidující politický subjekt, kdy se nový lídr KDU-ČSL Miroslav Kalousek rozhodl ukončit spolupráci s US-DEU a stranu posunout více do středu politického spektra, aby získala větší koaliční potenciál.

Tento koaliční potenciál se Kalousek snažil využít zejména ve volbách

⁴ VODIČKA, Karel, CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2. vydání. Praha: Portál, 2007. 231 s.

⁵ FIALA, Petr a kol. *Český politický katolicismus 1848–2005*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008. s. 485 – 486.

do PS P ČR v roce 2006, kdy jednal o sestavení vlády nejprve s ODS a SZ, aby následně obrátil o 180 stupňů a počal jednání o vládní koalici s ČSSD podporovanou KSČM, což tohoto doposud silně antikomunisticky hovořícího lídra stálo předsednické křeslo. Do čela strany se na přelomu let 2006/2007 dostal J. Čunek a lidovci vytvořili koaliční vládu s ODS a SZ. Tato vláda však následně padla a KDU-ČSL, značně paralyzována korupčním skandálem svého předsedy, pokračovala ve strmém pádu na politické dno, jenž započal ve volbách do krajských zastupitelstev a senátu v roce 2008, pokračoval odchodem M. Kalouska a několika jeho nejvěrnějších poté, co byl na jaře roku 2009 do čela strany opět zvolen C. Svoboda, a vrcholil na přelomu let 2009-2010, kdy se nejprve rozpadl lidovecký senátorský klub a následně strana nepřekročila pětiprocentní hranici nutnou pro získání mandátu v PS P ČR. KDU-ČSL pak dočasně vedla M. Šojdrová. Po relativně úspěšných podzimních volbách v loňském roce (straně se podařilo obnovit senátorský klub a zbrzdit pokles vlivu v komunální politice) byl novým předsedou zvolen P. Bělobrádek.

1.3 ODS

Naše dlouhodobě nejsilnější pravicová strana, která zejména v 90. letech zásadně utvářela českou politiku. De facto celý proces ekonomické a společenské transformace v ČR byl ztotožňován s politickou činností ODS a jejího tehdejšího lídra Václava Klause.⁶

ODS se deklaruje jako liberálně konzervativní strana s moderní evropskou strukturou, navazující na tradice evropské křesťanské civilizace, na humanitní a demokratické tradice první republiky a na zkušenosti současných západních demokracií. Od počátku své existence patří mezi nejvýznamnější pravicové strany v celém postkomunistickém bloku, svoji váhu má i ve společenství podobně orientovaných stran celoevropského prostředí.⁷

⁶ CABADA, Ladislav, ŠANC, David. *Český stranický systém ve 20. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 184 s.

⁷ *Kdo jsme – základní informace o Občanské demokratické straně* [online]. ODS.cz, [cit. 23. dubna 2011]. Dostupné na <<http://www.ods.cz/strana/kdo-jsme>>.

Historie

ODS vznikla jako jeden z nástupců Občanského fóra. Založena byla na ustavujícím sjezdu v dubnu 1991 v Olomouci, kde byly zároveň představeny stanovy strany, její organizační struktura a do čela zvolen V. Klaus. Bezprostředně po založení strany se k ODS přihlásilo 39 poslanců Federálního shromáždění a 33 poslanců České národní rady. Od momentu svého vzniku do voleb v roce 1992 strana působila ve federální vládě i vládě ČR.⁸ V roce 1992 ODS zvítězila v českých parlamentních volbách v koalici s KDS a V. Klaus tak stanul v čele české vlády. Místopředseda ODS J. Stráský se navíc stal federálním ministerským předsedou. ODS se výrazně podílela na poklidném rozdělení ČSFR, ke kterému došlo na konci roku 1992.

V roce 1995 došlo ke spojení s Křesťanskodemokratickou stranou (KDS), jejíž tehdejší předseda I. Pilip získal křeslo místopředsedy ODS.⁹ Následně se do strany přidala také řada členů Klubu angažovaných nestraníků.

V roce 1996 ODS opět vyhrála volby do PS P ČR a premiérem se tak znovu stal Václav Klaus. Vládní koalice (ODS, ODA a KDU-ČSL) však nedisponovala ve Sněmovně většinou a stala se tak závislou na toleranci opoziční ČSSD. Postupem času se začaly prohlubovat konflikty mezi koaličními partnery, současně se ČR potýkala s ekonomickými a sociálními problémy. Tyto faktory spolu se skandálem ve financování ODS vedly k pádu druhé Klausovy vlády.¹⁰ V této době také docházelo ke sporům uvnitř strany (zejména mezi Klausem a Zieleniecem). Tyto neshody vyvrcholily odchodem části vedení, poslanců, obecních zastupitelů i řadových členů z partaje a následným ustavením strany nové – Unie svobody (US), jejímž předsedou se stal Jan Ruml.¹¹ S následným vytvořením Tošovského kabinetu přešla ODS do opozice, kde po několik dalších let zůstala.

Zpočátku se však o „klasickou“ opozici nejednalo, neboť po volbách

⁸ CABADA, Ladislav, ŠANC, David. *Český stranický systém ve 20. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 185 s.

⁹ VODIČKA, Karel, CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2. vydání. Praha: Portál, 2007. 228 s.

¹⁰ CABADA, Ladislav, ŠANC, David. *Český stranický systém ve 20. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 186 s.

¹¹ VODIČKA, Karel, CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2. vydání. Praha: Portál, 2007. 228 s.

do PS P ČR v roce 1998 nastala patová situace, jejímž důsledkem bylo uzavření „opoziční smlouvy“ s ČSSD, podle které ODS tolerovala menšinovou vládu sociálních demokratů, V. Klaus byl zvolen předsedou PS P ČR a poslanci ODS získali předsednické funkce v mnoha parlamentních výborech. V témže roce ODS uspěla v senátních volbách a ve volbách komunálních. Následovalo vítězství ve volbách do krajských zastupitelstev v roce 2000. Vzhledem k dosaženým úspěchům se od ODS očekávalo jasné vítězství v následujících volbách do PS P ČR v roce 2002 a opětovný návrat do vlády. Realita však byla poněkud odlišná, když ODS se ziskem 24, 5 % hlasů prohrála v souboji s ČSSD a znovu byla nucena odejít do opozice, tentokrát již skutečně.¹²

Prohra ve volbách byla považována za neúspěch a strana na něj reagovala svoláním mimořádného kongresu, kde se V. Klaus rozhodl znovu nekandidovat na předsednickou funkci a na jeho místo tak byl zvolen dosavadní předseda senátorského klubu M. Topolánek. V. Klaus byl zvolen čestným předsedou a kongres se usnesl, že jej bude nominovat jako kandidáta na prezidenta republiky.¹³

Novému předsedovi se podařilo stranu dotáhnout k vítězství v krajských a senátních volbách v roce 2004 i volbách do Evropského parlamentu (EP) v témže roce. Šňůra volebních triumfů se následně prodloužila do roku 2006, kdy partaj zvítězila ve volbách do PS P ČR i v obecních a senátních volbách. Volby do PS P ČR však koaliční většinu ve Sněmovně nepřinesly a tak následovalo krkolomné sestavování vlády, kdy se důvěru Sněmovny podařilo získat až druhé vládě M. Topolánka a to díky dvěma přeběhlým poslancům z opoziční ČSSD.

Velký neúspěch však ODS zažila v roce 2008, kdy byla drtivě poražena ČSSD v senátních volbách a volbách do krajských zastupitelstev. Tímto došlo k postupnému posilování Topolánkových odpůrců uvnitř ODS, které vyvrcholilo odchodem V. Klause z kongresu ODS a vzdání se postu čestného předsedy. Poté vláda nepřežila hlasování o nedůvěře a padla. M. Topolánek nakonec v dubnu 2010 rezignoval na svoji funkci a partaj vedl dočasně pověřený místopředseda P. Nečas, jenž byl nakonec zvolen předsedou a ODS vede doposud.

¹² CABADA, Ladislav, ŠANC, David. *Český stranický systém ve 20. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 188 s.

¹³ tamtéž

Strana ve volbách do PS P ČR v roce 2010 dosáhla překvapivě téměř stejného výsledku jako favorizovaná ČSSD a vytvořila vládu s TOP 09 a Věci veřejnými.

1.4 ČSSD

Česká strana sociálně demokratická je otevřenou levicovou stranou. Rozvíjí se jako společenství, které zakládá svou politiku na humanitně-demokratickém úsilí o to, aby všichni lidé bez rozdílu mohli nalézt svou lidskou důstojnost ve svobodě. Sociální demokracie převzala od liberalismu tři z jeho základních principů: víru v pokrok, princip rovnosti a politickou svobodu.¹⁴

Historie

Původně jako Československá sociálně demokratická strana dělnická (ČSDSD) začala strana své fungování již v 19. Století (1893) a za První republiky patřila k významným politickým subjektům. Po nástupu komunistické vlády v roce 1948 byla násilně sloučena s KSČ.¹⁵

Svou činnost naplno obnovila po sametové revoluci v roce 1989 a obnovovací sjezd ČSSD se konal v březnu 1990 a navázal na tradice prvorepublikové ČSDSD. Do vedení strany byl zvolen J. Horák. Strana v konkurenci s OF (Občanské fórum) nebyla moc úspěšná, avšak postupem času stoupal její vliv a v parlamentních volbách roku 1992 získala partaj 16 mandátů.

Na únorovém sjezdu roku 1993 došlo ke změně názvu strany na Českou stranu sociálně demokratickou a novým předsedou se stal M. Zeman, který prosazoval svoje vize sociálnědemokratické politiky a odlišné názorové proudy uvnitř strany postupně eliminoval. Jeho razantní rétorika přivedla do strany řadu nových osobností (P. Rychetský, V. Štěpová) a tento krok znamenal pro ČSSD nárůst voličských preferencí, což se ukázalo v období let 1992-1996, kdy strana zaujala na české

¹⁴ <http://www.volbycr.cz/dlouhodoby-program-1-1.html>, [cit. 5. května 2011]

¹⁵ CABADA, Ladislav, ŠANC, David. *Český stranický systém ve 20. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 171 s.

politické scéně místo nejsilnější opoziční strany.¹⁶

Po volbách do PS PČR v červnu roku 1996, kdy se ČSSD v počtu hlasů umístila za první ODS a stala se druhou nejsilnější stranou v ČR, posilovala v průzkumech volebních preferencí, a připravovala se na vítězství v předčasných volbách roku 1998. O čtyři roky později strana obhájila vítězství a sestavila koalici s KDU-ČSL a US-DEU. Novým předsedou strany byl zvolen v dubnu 2001 V. Špidla, který na tomto postu vystřídal M. Zemana.

Pod vedením V. Špidly zavládla v koalici a zároveň i ve straně nejednota, zvláště po neúspěšných volbách do Evropského parlamentu. V. Špidla krátce na to odstoupil z čela strany a vlády. Jeho nástupce S. Gross ve funkci předsedy vydržel necelý rok. Svůj úřad složil z důvodu bytové aféry. Novým předsedou strany byl zvolen J. Paroubek, který do strany přinesl „svěží vítr“. Stranu sjednotil a vylepšil její postavení (nárůst preferencí), avšak vlivem mnoha afér ve straně skončila ČSSD ve volbách do PS P ČR 2006 až na druhém místě za ODS. Rok 2008 byl, co se týče volebních výsledků pro stranu příznivý. Strana zvítězila jak v krajských, tak v senátorských volbách.

Po vítězných volbách do PS P ČR v červnu 2010 skončila strana v opozici. Mandát k sestavení vlády od prezidenta republiky získala ODS. Současným předsedou byl v březnu 2011 na sjezdu strany zvolen B. Sobotka.

1.5 KSČM

Komunistická strana Čech a Moravy se hlásí k hodnotám a tradicím pokrokového levicového hnutí doma i v zahraničí. Strana usiluje o postavení moderní a aktivní levicové strany v současné době. Prosazuje myšlenku sociálně spravedlivé společnosti – socialismu jako otevřené, skutečně demokratické společnosti, opírající se o zásady samosprávy a prosperující ekonomiky. Pro KSČM je důležitá společnost, která dává lidem svobodu a rovnost šancí.¹⁷

¹⁶ CABADA, Ladislav, ŠANC, David. *Český stranický systém ve 20. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 173 s.

¹⁷ <http://www.kscm.cz/nase-strana/24002?chapter=1297>, [cit. 5. května 2011]

Historie

Původně Komunistická strana Československa (KSČ) vznikla v roce 1921 spojením levicových skupin sociálně-demokratických stran.¹⁸ V době po 2. Světové válce ve volbách roku 1946 zvítězila a stala se nejsilnější politickou stranou. O dva roky později v roce 1948 nastolila strana v zemi diktatura a stála v čele Československa dlouhých 40 let.

Po listopadové revoluci bylo rozhodnuto o přetrvání této strany na politické scéně a v březnu roku 1990 se konal zakládající sjezd KSČM. V této době přišla partaj o velkou část členů a voličů. V říjnu 1990 proběhl první sjezd KSČM v Olomouci, předsedou strany se stal J. Svoboda. Partaj vyjádřila svou neochotu k reformaci strany a přijala program KSČM s cílem demokratického socialismu. Konec roku 1990 znamenal pro KSČ přetvoření na federaci Komunistické strany Čech a Moravy (KSČM) a Komunistické strany Slovenska (KSS) pod názvem Komunistická strana Československa se zkratkou KSČS. V čele federace stála Federální rada s předsedou M. Grebeníčkem. Federace KSČS definitivně zanikla o dva roky později v roce 1992 po závažných vnitrostranických sporech.¹⁹

Do roku 1994 byla KSČM v koalici s politickým hnutím Demokratická levice a dalšími levicovými subjekty, která nesla společný název Levý blok (LB). Tímto krokem KSČM zapůsobila na voliče jako obrozující strana. Avšak stále se stupňující nevraživost stran vyústila k ukončení činnosti koalice Levý blok.

Volby do PS PČR v roce 1996 znamenaly pro KSČM návrat „na výsluní“. Partaj se stala třetí nejsilnější stranou a potvrdila své místo na levé straně politického spektra vedle ČSSD. Mimořádné parlamentní volby roku 1998 opět potvrdily přední pozici KSČM, která zůstala v opozici, jelikož ČSSD znovu odmítla spolupráci s KSČM.

Rok 2002 se stal pro KSČM vítězný, kdy po volbách do PS P ČR sice neutvořila levicovou koaliční vládu ČSSD, avšak její postavení na politické scéně se aktivovalo. Partaj získala významné posty v Poslanecké sněmovně, kdy se V. Filip

¹⁸ VODIČKA, Karel, CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2. vydání. Praha: Portál, 2007. 225 s.

¹⁹ CABADA, Ladislav, ŠANC, David. *Český stranický systém ve 20. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 166 s.

stal jejím místopředsedou.²⁰

KSČM si dodnes drží postavení třetí nejsilnější strany v České republice a má největší základnu členů, jejíž počet sahá k 67 000. Předsedou strany je od roku 2005 je V. Filip.

²⁰ CABADA, Ladislav, ŠANC, David. *Český stranický systém ve 20. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 167 s.

2 Přehled volebních programů

2.1 KDU-ČSL

Považuje se za reprezentanta západoevropské křesťansko-demokratické politiky. Jejím cílem je svět, ve kterém žijí svobodní lidé vázaní vzájemnou solidaritou. Staví se do opozice vůči liberálním a sociálnědemokratickým hodnotám. Prosazuje silnou roli rodiny a dalších přirozených společenství (zejména církvi), sociálně-tržní hospodářství, soukromé vlastnictví a důstojný život pro všechny. Proslula také svým odporem vůči registrovanému partnerství, interrupcím a liberální protidrogové politice. Zasazovala se o vstup do NATO a je jednou z našich nejvíce proevropských stran. Podporovala také decentralizaci a ustavení VÚSC.²¹

Volební program 2010

Na prvních místech strana deklaruje zájem o vyvedení země z hospodářské krize a podporu rodinné politiky.

V oblasti finanční politiky chce strana zejména bojovat proti nárůstu povinných výdajů státního rozpočtu. Oproti ostatním pravicovým stranám má však v tomto ohledu mírnější rétoriku.

V sektoru sociální a rodinné politiky hlásí poměrně obecnou formulaci, že je potřeba provádět odpovědnou sociální politiku, hodlá zachovat současné výše sociálních dávek, zavést daňové úlevy a založit ministerstvo pro rodinu. Důchodovou reformu spojuje především s preferencí rodin s dětmi.

Ve zdravotnictví se KDU-ČSL zaměřuje hlavně na zpřehlednění finančních toků, udržení dostupné péče z veřejných zdrojů, je pro zrušení poplatku za položku na receptu a snížení počtu zdravotních pojišťoven.

Co se týká bezpečnosti, klade partaj velký důraz kromě korupce a kriminality i na boj proti hazardu. Je pro zavedení protikorupčního balíčku, protikorupčního agenta, korunního svědka s možností zbavení trestní odpovědnosti, agenta provokatéra a obnovení finanční policie jako samostatného útvaru.

V problematice vnějších vztahů odmítá Turecko v EU (je naopak pro vstup

²¹ VODIČKA, Karel, CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2. vydání. Praha: Portál, 2007. 233 s.

Chorvatska), Rusko v NATO, nesouhlasí s rušením zastupitelských úřadů, odmítá výstavbu muslimských mešit v ČR a vznik samostatné Palestiny. Razí heslo „spolehliví spojenci v rámci silné EU“.

Strana nemá výhrady k prosazení obecného referenda a je pro přímou volbu prezidenta.

Ve školství je strana pro zavedení státních maturit a poplatků za prodlužování studia.

V oblasti kultury a sportu je partaj pro zvýšení státního příspěvku na kulturu do výše 1 % státního rozpočtu, peníze pro sport hodlá najít prostřednictvím loterijního zákona.²²

2.2 ODS

Považuje sama sebe za pravicovou konzervativní stranu, obohacenou liberálními principy. V politice ODS je patrný silný pragmatismus. Pevným základem programu jsou tzv. čtyři poděbradské artikuly (1998): 1.) soukromí je nedotknutelné, 2.) levný stát, 3.) nezádlužená budoucnost, 4.) solidarita zodpovědných. ODS respektuje základní roli rodiny ve společnosti a prosazuje individuální svobody, soukromé vlastnictví, osobní zodpovědnost a volný trh. Požaduje rozsahem omezený stát, pouze tam, kde je ho třeba.²³

Volební program 2010

ODS si jako hlavní cíl stanovuje zvládnutí hospodářské krize a dokončení reformy. Převážná část je věnována ekonomickým a sociálním otázkám. V programu se snaží prokázat i pozitiva svých kroků ve vládě v letech 2006-2009. Rovněž se v něm ostře vymezuje vůči ČSSD a možnému návratu komunistů k moci a prezentuje údajné negativní ekonomické dopady sociálně demokratické politiky.

V oblasti finanční politiky ODS slibuje jako tradičně nízké daně a rovnou daň z příjmu. Hodlá prosadit jednotné inkasní a kontrolní místo. Také se snaží přijmout ústavní zákon o rozpočtové odpovědnosti a dosáhnout tím zamezení plýtvání státními

²² http://www.kducs1.cz/Kdu/media/Kdu/Volby/KDU_program.pdf, [cit. 10. května 2011]

²³ CABADA, Ladislav, ŠANC, David. *Český stranický systém ve 20. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 190 s.

penězi a snížení zadluženost státu.

V oblasti sociální a důchodové politiky se ODS hlásí k důsledné kontrole vyplácení sociálních dávek, která zabrání jejich zneužívání, zvýšení motivace pracovat a snížení nezaměstnanosti. Rovněž usiluje o snížení sociálních dávek (ale zachování porodného v současné výši) a zavedení daňových odpočtů na dítě. Hlásí se k podpoře doplňků průběžného státního důchodového systému.

V otázkách zdravotnictví se ODS hlásí k možnosti pacientů připlatit si za nadstandardní péči, snížení ceny a úhrady léků a zvýšení platů lékařům a zdravotním sestřám. Je pro zachování zdravotnických poplatků.

ODS se v kapitole bezpečnost občanů zaměřuje na reformu policie a boj proti korupci. Zde však nesouhlasí s protikorupčním balíčkem, nechce korunního svědka a jeho beztrestnost a odmítá agenta provokatéra. Úspěchu hodlá dosáhnout pomocí jednotných pravidel pro zadávání veřejných zakázek.

Ve vnějších vztazích se nebrání přijetí Turecka do EU, je proti vstupu Ruska do NATO, vzniku samostatné Palestiny a výstavbě muslimských mešit v ČR. Naopak je pro rozšíření EU na Balkán a rušení zastupitelských úřadů kvůli úspoře.

Odmítá zákon o obecném referendu, je pro přímou volbu prezidenta.

Ve školství se snaží o odložení státních maturit a o systém tzv. odloženého školného.

V oblasti kultury a sportu strana prosazuje podporu sponzoringu, peníze na sport hodlá získat zdaněním sázkových kanceláří.²⁴

2.3 TOP 09

Jak již název strany napovídá, jedná se o čistě konzervativní pravicovou stranu, prosazující tradiční hodnoty odpovědných lidí, které povedou k celospolečenské prosperitě. Strana se velmi kriticky staví k populismu a nestydí se otevřeně pojmenovat problémy současné společnosti a navrhopvat nepopulární, leč

²⁴ <http://www.ods.cz/volby2010/data/soubory-ke-stazeni/182/volebni-program-velky.pdf>, [cit. 23. dubna 2011]

nezbytné prostředky k jejich řešení. Vychází z evropských tradic křesťansko-židovské kultury.²⁵

Volební program 2010

Pro TOP 09 je prioritou hospodářská politika a odstranění deficitu veřejného rozpočtu a zadluženosti státu.

Ve finanční politice partaj prosazuje reformu veřejných financí, dosažení vyrovnaného státního rozpočtu a snižování veřejného dluhu za cenu nutného dočasného se uskromnění všech skupin obyvatel.

TOP 09 prosazuje razantní změnu penzijního i sociálního systému a rovněž výdajů vládní spotřeby. Strana požaduje výrazné restriktce (zrušení porodného, místo přídatku na dítě sleva na dani z příjmu, snížení rodičovského příspěvku) a přísnou kontrolu ve vyplácení sociálních dávek. Představuje také zásadní reformu důchodového systému a jeho přechodu na vícesložkový systém.

V rámci dosažení ekonomické stability se strana hlásí také k reformě zdravotnictví. V tomto ohledu prosazuje výrazné navýšení spoluúčasti pacientů, zachování poplatků či zprůhlednění systému úhrad léků.

TOP 09 má ve svém programu zvláštní kapitoly na boj s korupcí a kriminalitou. Je pro zavedení protikorupčního balíčku, zprůhlednění veřejných zakázek a institutu korunního svědka s možností snížení trestní odpovědnosti. Odmítá agenta provokatéra.

V oblasti vnějších vztahů se zaměřuje na bezpečnostní politiku EU komplementární s politikou NATO při udržení transatlantické vazby. Nebrání se přijetí Turecka do EU, Ruska do NATO, výstavbě mešit v ČR, vzniku samostatné Palestiny či rozšíření EU na Balkán. Naopak se snaží prosadit rušení zastupitelských úřadů z důvodu úspor.

Strana podporuje zákon o obecném referendu a přímou volbu prezidenta a starostů.

V oblasti školství hodlá provést reformu založenou na vyšší odpovědnosti, efektivitě i osobní motivaci. Je pro státní maturity i školné na vysokých školách.

²⁵ *Programová východiska a principy* [online]. TOP09.cz, [cit. 23. dubna 2011]. Dostupné na <<http://www.top09.cz/proc-nas-volit/programova-vychodiska-a-principy>>.

Z hlediska kultury a sportu plánuje propojení kultury s cestovním ruchem a zajištění peněz na kulturu z fondů EU. Peníze na sport hodlá získat zefektivněním současného systému.²⁶

2.4 ČSSD

ČSSD je politickou stranou levého středu. Její program vychází z programů západoevropských sociálně demokratických stran. Strana usiluje o uplatnění principu svobody, demokracie, sociální spravedlnosti, solidarity a ekologické odpovědnosti cestou parlamentní a přímé demokracie. ČSSD prosazuje odpovědnost státu za zdravotní péči, vzdělání a sociální služby.²⁷

Volební program 2010

Hlavním cílem ČSSD je rychlé překonání krize, snížení zadlužování ČR, dále pak obnova ekonomického růstu, snížení nezaměstnanosti a zavedení jednotné měny (EURO) do 5 let.

V sektoru zdravotnictví trvá ČSSD na zrušení regulačních poplatků. Rovněž usiluje o zabránění privatizací nemocnic a zdravotnických pojišťoven. Je pro obnovení vyplácení nemocenských dávek v prvních třech dnech nemoci.

V oblasti rodinné politiky klade strana důraz na opětovné zavedení zvýhodněných novomanželských půjček a je proti snižování mateřských dávek. V důchodové politice se ČSSD zaměřuje na státem garantovaný důchod a na reformy v oblasti sociálního bydlení pro seniory.

Ve školství je strana proti zavedení školného na veřejných vysokých školách. ČSSD hlásá zvýšení platů pedagogům a pracovníkům ve školském sektoru.

Co se týče finanční politiky, ČSSD deklaruje zájem o zrušení rovné daně a obnovu společného zdanění manželů.

V oblasti kultury a sportu je strana pro vytvoření ekonomických a systémových podmínek pro rozvoj sportu a zároveň všech druhů umění v oblasti

²⁶ <http://www.top09.cz/proc-nas-volit/volebni-program/volebni-program-2010/>, [cit. 23. dubna 2011]

²⁷ VODIČKA, Karel, CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. Praha: Portál, 2003. 219 s.

kultury.

Strana klade důraz na boj proti korupci ve veřejné správě.²⁸

2.5 KSČM

Programovým cílem KSČM je socialismus, tedy vybudování moderní socialistické společnosti. KSČM je primárně zaměřená na sociálně slabé vrstvy a ohrožené občany, odkazuje na princip solidarity. Podporuje široké užívání referenda.²⁹

Volební program 2010

Mezi hlavní cíle patří reforma zdravotnictví, a to zrušení regulačních poplatků, vyplácení nemocenské v prvních třech dnech nemoci a zvýšení platů lékařům a pracovníkům ve zdravotní sféře.

V oblasti finanční politiky chce KSČM dosáhnout snížení sazby DPH na 5%.

Mezi další body programu patří důchodová reforma, kdy KSČM usiluje o zvýšení minimálního důchodu a o zastavení zvyšování věkové hranice odchodu do důchodu.

V sektoru rodinné politiky deklaruje strana zájem o zvýšení mateřské na 14 000 Kč, státní podporu stavebních spoření a hypoték a dále pak znovu zavedení novomanželské půjčky.

V ekonomické oblasti KSČM usiluje o zastavení privatizace majetku a ukončení restitucí s účastí státu.

KSČM podporuje zákon o obecném referendu. Dále žádá reformu policie nebo také chce vytvořit opatření proti zvyšování cen plynu, elektrické energie, užitkové a pitné vody.

Komunisté jsou proti jakékoliv formě školného na všech stupních škol a jsou

²⁸ http://www.cssd.cz/soubory/ke-stazeni/volebni_program_velky.pdf, [cit. 15. května 2011]

²⁹ CABADA, Ladislav, ŠANC, David. *Český stranický systém ve 20. Století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 170 s.

pro zachování financování veřejného školství státem. Preferují stipendia a jiné finanční úlevy pro studenty (sleva na jízdném, sleva na kulturní akce).³⁰

³⁰<http://www.kscm.cz/volby-a-akce/poslanecka-snemovna-pcr6/programove-cile-kscm/volebni-program-2010-2014>, [cit. 12. května 2011]

3 Porovnání organizačních struktur

3.1 ODS

Organizační struktura ODS má čtyři stupně: místní sdružení, oblastní sdružení, regionální sdružení a centrální orgány. Na třech nejvyšších úrovních fungují sněmy a rady.³¹ Funkční období všech orgánů strany je dvouleté.

Nejvyšším orgánem ODS je podle stanov kongres, který se schází minimálně jednou za dva roky. Volí předsedu a další členy výkonné rady, přijímá stanovy a program strany, schvaluje pravidla pro výběr kandidátů strany a pravidla hospodaření strany.³² Dalšími centrálními orgány jsou grémium (průběžně řídí činnost strany mezi zasedáními výkonné rady), výkonná rada (je statutárním orgánem, mezi kongresy rozhoduje o činnosti strany), kontrolní a revizní komise a smírčí výbor. Dalšími funkcemi, které na centrální úrovni rozlišují stanovy, jsou předseda (hlava ODS, reprezentant a mluvčí), hlavní manažer (řídí profesionální aparát strany) a místopředsedové.³³

Občanská demokratická strana má v současnosti okolo 32000 členů a disponuje také mládežnickou organizací, nazvanou Mladí konzervativci.

V mezinárodním měřítku je strana členem Evropské demokratické unie a Mezinárodní demokratické unie. V EP je sdružena ve skupině Evropských konzervativců a reformistů, když sem v roce 2009 přestoupila z Evropské lidové strany.

3.2 KDU-ČSL

Struktura KDU-ČSL je rovněž čtyřstupňová, tvoří ji celostátní, krajské, okresní a místní nebo městské organizace – ty jsou její základní jednotkou. Celostátní orgány partaje jsou sjezd, celostátní konference, celostátní výbor, předsednictvo

³¹ CABADA, Ladislav, ŠANC, David. *Český stranický systém ve 20. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 189 s.

³² VODIČKA, Karel, CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2. vydání. Praha: Portál, 2007. 230 s.

³³ VODIČKA, Karel, CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2. vydání. Praha: Portál, 2007. 230 s.

strany, celostátní rozhodčí sbor a revizní komise.³⁴

Sjezd je vrcholným orgánem strany, svoláván je jednou za dva roky. Volí celostátní orgány strany, předsedu, schvaluje program a stanovy. Celostátní konference je nejvyšším orgánem mezi sjezdy. Schází se minimálně třikrát do roka a mezi její pravomoci patří např. svolávání sjezdu, přijímání postojů k zásadním politickým otázkám, schválení ročního rozpočtu atd. Výkonným orgánem je celostátní výbor, který rozhoduje např. o kandidátkách strany ve volbách či vyjednává volební a povolební koalice. Hlavou strany je její předseda, statutárním orgánem pak předsednictvo (schází se jednou týdně). Projednává aktuální politické otázky, koordinuje činnost poslaneckých a senátorských klubů apod.³⁵

Mladí členové strany a příznivci jsou sdružení v organizaci Mladí křesťanští demokraté, tradiční tělovýchovnou jednotou lidovců je Orel.³⁶

Ačkoliv počet členů rok od roku ubývá, strana se stále může honosit titulem druhé nejpočetnější s počtem členů sahajícím k 36000.

Na evropské scéně je KDU-ČSL členem Evropské lidové strany.

3.3 TOP 09

Také TOP 09 je tvořena čtyřstupňovou organizační strukturou, jež se skládá z 1.) celostátní organizace, 2.) krajských organizací, 3.) regionálních organizací a 4.) místních nebo městských organizací, načež vyšší vždy sdružují ty nižší. Jako u předchozích stran je základní organizační jednotkou strany místní jednotka.

Orgány celostátní organizace strany jsou celostátní sněm, výkonný výbor, předsednictvo strany, smírčí výbor a celostátní revizní komise. Stejně orgány tvoří též krajské a regionální organizace, místní organizace disponuje pouze sněmy a výbory.

Funkční období všech stranických orgánů a volených funkcionářů je dvouleté a končí sněm je vrcholným orgánem strany. Je svoláván na základě usnesení

³⁴ CABADA, Ladislav, ŠANC, David. *Český stranický systém ve 20. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 182 s.

³⁵ CABADA, Ladislav, ŠANC, David. *Český stranický systém ve 20. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 183 s.

³⁶ VODIČKA, Karel, CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2. vydání. Praha: Portál, 2007. 233 s.

výkonného výboru předsedou strany. Schází se jedenkrát za dva roky. Projednává předložené návrhy, určuje směr politiky TOP 09, volí a odvolává předsedu, místopředsedu a část předsednictva, výkonného výboru, revizní komise a smírčího výboru. Schvaluje také program a stanovy.

Předsednictvo strany se schází podle potřeby zpravidla jednou týdně, kdy projednává aktuální politické otázky a koordinuje činnost klubu poslanců, klubu senátorů a členů vlády. Výkonný výbor je výkonným orgánem strany. Schází se podle potřeby minimálně jedenkrát za dva měsíce. Mezi jeho činnost patří např. schvalování návrhu ročního rozpočtu a výroční finanční zprávy strany, projednání zásadních politických otázek, realizace volební a povolební koalice, atd.

Předseda strany stojí v čele celé strany. Svolává předsednictvo strany, výkonný výbor a předsedá jim. Je oprávněn se zúčastnit všech zasedání všech orgánů strany. Je oprávněn činit veškerá opatření, která se mu jeví jako nezbytná a neodporují stanovám.³⁷

Vzhledem k faktu, že je strana TOP 09 postavena zejména na lidech, kteří se odpojili z KDU-ČSL, není divu, že organizační struktura těchto dvou stran je téměř totožná.

Oficiální mládežnickou organizaci TOP 09 nemá, i když silnou podporu ji vyjadřuje hnutí Mladých demokratů.

Počet členů strany neustále prudce roste, před půl rokem byl jeho stav okolo 3250 občanů.³⁸ Vzhledem k rychle stoupající tendenci se jejich dnešní množství dá odhadovat okolo 5000.

V září 2010 strana podala žádost o členství v Evropské lidové straně (EPP).

³⁷ *Stanovy politické strany TOP 09* [online]. TOP09.cz, [cit. 23. dubna 2011]. Dostupné na <<http://www.top09.cz/dokumenty/stanovy/>>.

³⁸ VÁLKOVÁ, Hana. *Do VV a TOP 09 se hrnou davy zájemců. Čeká je test důvěryhodnosti* [online]. iDNES.cz, 9. června 2010 [cit. 12. května 2011]. Dostupné na <http://zpravy.idnes.cz/do-vv-a-top-09-se-hrnou-davy-zajemcu-ceka-je-test-duveryhodnosti-pb3-/domaci.asp?c=A100609_111613_domaci_hv>

3.4 ČSSD

Organizační struktura strany má čtyři stupně, tj. místní organizace, okresní organizace, krajské organizace a ústřední orgány.³⁹

Místní organizace s minimálním počtem pěti členů je základní politickou a organizační jednotkou strany.⁴⁰ Nejvyšším orgánem ČSSD je sjezd, který se koná jednou za dva roky. Tento sjezd ustanovuje politický program strany, volí a odvolává předsedu (hlava ČSSD, reprezentant a mluvčí volený sjezdem na dva roky), místo předsedy, také schvaluje stanovy a cíle strany.⁴¹

Mezi další orgány strany patří konference, Ústřední výkonný výbor (ÚVV - řídí stranu mezi sjezdy a svolává konferenci ČSSD v případě nutnosti), předsednictvo, Ústřední kontrolní komise (kontrolní orgán) a politické grémium.⁴²

ČSSD má v současné době okolo 24 000 členů a jejich počet stále roste.

Mladí sociální demokraté jsou sociálnědemokratickou organizací, úzce spolupracující s ČSSD. Členové Mladých sociálních demokratů nemusí být členy ČSSD.⁴³

Ve straně fungují kluby poslanců, senátorů a členů zastupitelstev.

V mezinárodním měřítku je strana členem Socialistické internacionály a Strany evropských socialistů.

3.5 KSČM

KSČM má třístupňovou organizační strukturu, do které spadají základní organizace, okresní organizace a ústřední orgány.

Nejvyšší orgán strany je sjezd konaný jednou za čtyři roky. Na sjezdu se volí a odvolává předseda strany, schvalují se stanovy, program a hospodářské směrnice strany. Ústřední výbor je nejvyšším orgánem mezi sjezdy, který se koná minimálně čtyřikrát do roka a volí místopředsedu. Výkonným orgánem Ústředního výboru je

³⁹CABADA, Ladislav, ŠANC, David. *Český stranický systém ve 20. Století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 176 s.

⁴⁰MALÍŘ, Jiří, MAREK, Pavel a kol. *Politické strany: Vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu 1861-2004, II. díl: období 1938-2004*. Brno: Doplněk, 2005. 1467 s.

⁴¹CABADA, Ladislav, ŠANC, David. *Český stranický systém ve 20. Století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 176 s.

⁴²VODIČKA, Karel, CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. Praha: Portál, 2003. 219 s.

⁴³MALÍŘ, Jiří, MAREK, Pavel a kol. *Politické strany: Vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu 1861-2004, II. díl: období 1938-2004*. Brno: Doplněk, 2005. 1467 s.

výkonný výbor (jedná každé 2-3 týdny).⁴⁴

Mezi nižší organizační struktury patří 14 krajských rad, okresní výbory a základní organizace. Kontrolní orgán strany je Ústřední revizní komise KSČM. Řešení sporů ve straně má na starost Ústřední rozhodčí komise KSČM.⁴⁵

Komunistická strana Čech a Moravy má v současnosti největší členskou základnu blížící se k 67 000.

Disponuje mládežnickou organizací s názvem Komunistický svaz mládeže, která obnovila svou činnost po podezření z rozporu stanov s Ústavou ČR.

Na evropské scéně je KSČM v seskupení Evropské sjednocené levice a Severské zelené levice, zároveň také možným budoucím členem strany Evropské levice, ve které je zatím pozorovatel.

⁴⁴ VODIČKA, Karel, CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. Praha: Portál, 2003. 227 s.

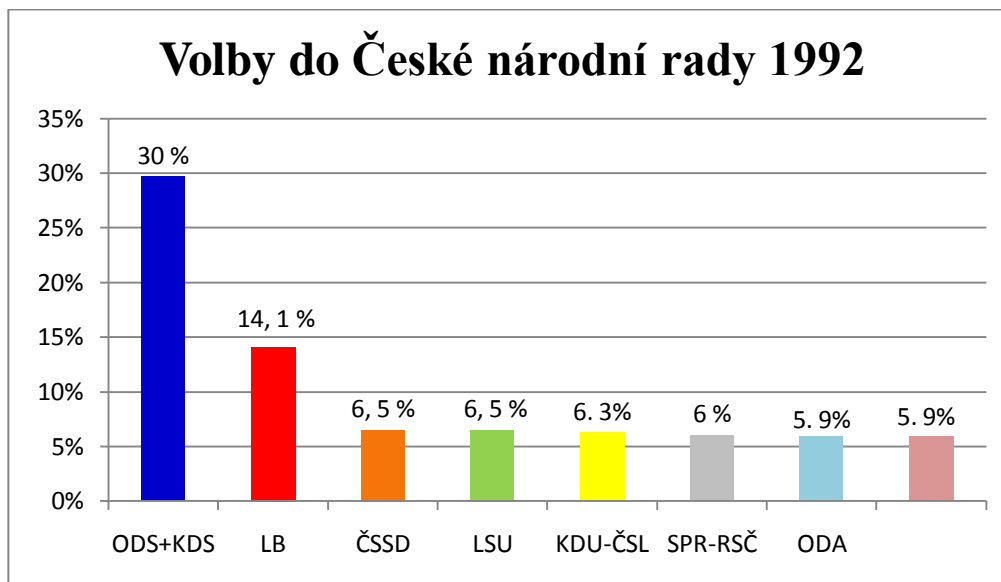
⁴⁵ CABADA, Ladislav, ŠANC, David. *Český stranický systém ve 20. Století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 169 s.

4 Komparace volebních výsledků a účastí ve vládách

4.1 Volby do Poslanecké sněmovny

4.1.1 Volby do České národní rady 1992

Tyto volby vyhrála ODS v koalici s KDS (Křesťanskodemokratická strana) se ziskem 29,7 % hlasů, což jí přisuzovalo 76 mandátů. Na druhém místě skončila koalice LB (Levý blok) se 14 % hlasů a 35 mandáty, ČSSD s 6,5 % hlasů a 16 mandáty zaujala místo třetí. KDU-ČSL dosáhla výsledku 6,3 % hlasů a 15 mandátů. Vládu následně utvořila koalice ODS, KDS, KDU-ČSL a ODA. ODS měla ve vládě premiéra Klause a dále několik ministrů – vnitra Rumla, financí Kočárníka, zahraničí Zieleniece, dopravy Stráského (vystřídal jej Budínský), hospodářství Dybu, zdravotnictví Loma (následně jej vystřídal Rubáš), státní kontroly Němce, spravedlnosti Nováka a práce a sociálních věcí Vodičku. KDU-ČSL do vlády nominovala čtyři zástupce - Luxe (místopředseda vlády a ministr zemědělství), Baudyš (ministr obrany), Kabáta (ministr kultury, vystřídán Tigridem) a Bělehrádka (ministr pro hospodářskou soutěž).

Graf č. 1

4.1.2 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 1996

Po rozdělní federace byla Česká národní rada transformována na Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky. V těchto volbách opět zvítězila ODS pod vedením Václava Klause se ziskem 29, 6 % hlasů a 68 mandátů, za ní se umístila ČSSD se ziskem 26 % hlasů a 61 mandátů. Třetí KSČM získala 10 % hlasů a 22 mandátů. KDU-ČSL obsadila čtvrtou pozici se ziskem 8, 1 % hlasů a 18 mandátů. Nato byla sestavena menšinová vláda ODS, KDU-ČSL a ODA, tolerovaná ČSSD. ODS opět získala křeslo premiéra (Klaus), dále ministra financí (Kočárník), zahraničních věcí (Zieleniec), školství (Pilip), vnitra (Ruml), práce a sociálních věcí (Vodička, nahrazen Volákem), dopravy (Říman) a zdravotnictví (Stráský). Lidovci získali křeslo místopředsedy a zároveň ministra zemědělství (Lux), hospodářství resp. pro místní rozvoj (Schneider nahrazen Kvapilem), kultury (Talíř) a obrany (Výborný).

Rostoucí ekonomické problémy a vzájemné spory vedly po vypuknutí aféry s financováním ODS na podzim 1997 k vnitřní krizi této vlády a odchodu KDU-ČSL a ODA z koalice. Vláda následně podala demisi a byla nahrazena kabinetem J. Tošovského, na jehož sestavení nebyla ODS přizvána, avšak Lidovci se zúčastnili a znovu obsadili stejné pozice jako ve vládě předchozí.

4.1.3 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 1998

Jednalo se o předčasné volby po pádu Klausova kabinetu a následném vládním provizoriu polouřednické vlády J. Tošovského. ČSSD v těchto volbách obsadila se ziskem 32, 3 % hlasů a 74 mandátů první místo za druhou ODS 27, 7 % hlasů a 63 mandátů. Na třetí pozici se opětovně umístila KSČM se ziskem 11 % hlasů a 24 mandátů. KDU-ČSL obhájila čtvrtou pozici, nicméně procentně si polepšila na 9 %, stejně tak i mandátně, když získala 20 křesel v PS P ČR. Výsledky voleb byly překvapením, protože nelevicové strany (ODS, Unie Svobody a KDU-ČSL) ve volbách získaly většinu, avšak se nedohodly na vládě. Tu nakonec sestavila ČSSD

pod vedením M. Zemana na základě opoziční smlouvy s ODS. KDU-ČSL i přes snahu vytvořit kabinet se sociálními demokraty, nakonec taktéž skončila v opozici.

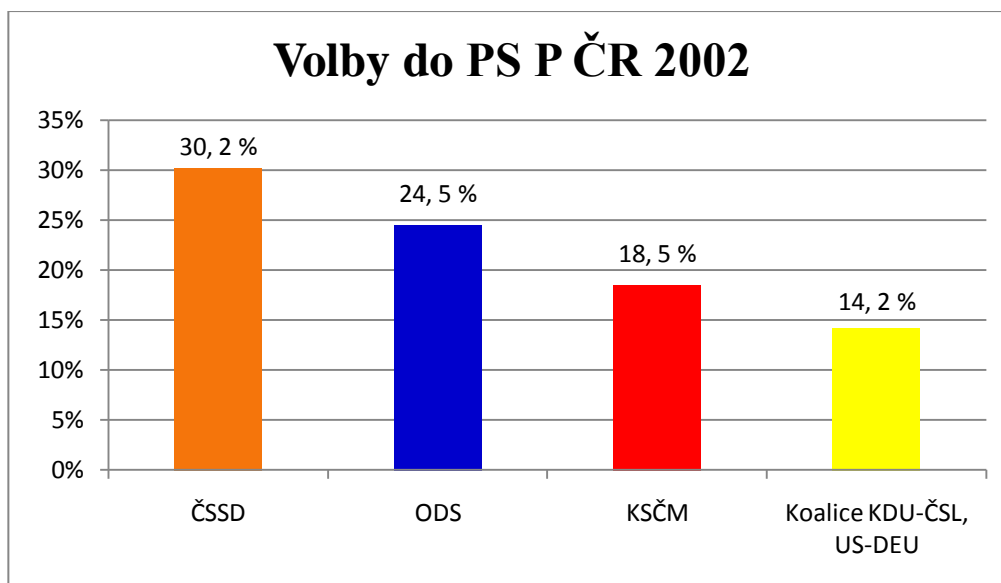
4.1.4 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 2002

Následovaly řádné volby v červnu 2002. Po rozpadu Čtyřkoalice do nich KDU-ČSL vstoupila v koalici pouze s US-DEU, na čemž poměrně vydělala, když si při celkovém zisku koalice 14, 2 % hlasů lidovci polepšili z 20 na 23 mandátů (naopak Unie svobody ztratila 11 mandátů). ODS skončila druhá se ziskem 24, 5 % hlasů a 58 mandátů. KSČM potvrdila ve volbách pozici třetí nejsilnější strany s 18, 5 % hlasů a 41 mandátů.

Vládu sestavila vítězná ČSSD se ziskem 30, 2 % hlasů a 70 mandátů pod vedením V. Špidly a utvořila koalici s KDU-ČSL a US-DEU. ODS odešla do opozice.

Po výrazném propadu ČSSD ve volbách do Evropského parlamentu podal premiér V. Špidla demisi, načež prezident republiky jmenoval vládu S. Grosse (ve stejném stranickém složení). KDU-ČSL své ministerské posty uhájila v nezměněné podobě, akorát Svoboda s Šimonovským si vyměnili post místopředsedy kabinetu.

Ani tato vláda však nevydržela do termínu konání dalších řádných voleb, po několika aférách S. Grosse padla a byla nahrazena vládou J. Paroubka. Tento kabinet opět tvořila koalice ČSSD, KDU-ČSL a US-DEU, přičemž lidovcům připadla stejná ministerstva jako doposud, řízená stejnými osobami.

Graf č. 2

4.1.5 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 2006

Tyto volby se nesly ve znamení doposud rekordního zisku ODS, jež zvítězila ziskem 35,4 % hlasů a polepšila si oproti předchozím volbám o 23 mandátů na 81. ČSSD se umístila o pouhé 3 % s 32,3 % hlasů a 74 mandáty na druhé pozici. KSČM skončila na „stálém“ třetím místě s 12,8 % hlasů a 26 mandáty. Lidovci razantně propadli, když se ziskem 7,2 % hlasů získali pouhých 13 mandátů.

Co se týče sestavování vlády, nastal problém, jelikož se oba bloky ve Sněmovně pyšnily ziskem 100 mandátů. Po zdlouhavých jednáních, jež nevedla k uspokojivému výsledku, se nakonec lídr ODS Topolánek rozhodl sestavit vládu složenou ze zástupců ODS a nestraníků (devět ku šesti), s níž předstoupil před PS s žádostí o vyslovení důvěry, leč neuspěl. Následoval druhý pokus, kdy vládu tvořila koalice ODS, KDU-ČSL a Strany zelených (SZ). ODS do vlády prosadila premiéra Topolánka a osm ministrů - pro evropské záležitosti Vondru, práce a sociálních věcí Nečase, vnitra Langeru, průmyslu a obchodu Římana, zdravotnictví Julínka (nahrazen Filipiovou), spravedlnosti Pospíšila, dopravy Řebíčka (nahrazen Bendlem) a zemědělství Gandaloviče. Lidovci obsadili pět resortů – místní rozvoj (Čunek, nahrazen Svobodou), finance (Kalousek), obranu (Parkanová), kulturu (Třeštíková,

nahrazena Jehličkou) a resort ministra bez portfeje (Cyril Svoboda, nahrazen Pavlem Svobodou). Tato vláda důvěru získala i díky dvěma poslancům opoziční ČSSD, kteří se hlasování nezúčastnili.

Ani tento kabinet však nevydržel do řádného termínu konání následujících voleb a při pátém pokusu opozice mu byla vyslovena nedůvěra, přičemž je třeba poznamenat, že proti setrvání kabinetu mimo jiné hlasovali dva poslanci ODS (Tlustý, Schwippel).

Dramatická situace, způsobená nešťastným výsledkem voleb v roce 2006, tak pokračovala i nadále a bylo třeba ustavit kabinet nový, který by našel podporu napříč politickým spektrem. Proto na základě dohody mezi ČSSD, ODS, SZ a původně i KDU-ČSL vznikla tzv. úřednická vláda Jana Fischera, jež měla zemi původně pouze přivést k předčasným volbám. Jejich konání však zamítl Ústavní soud České republiky⁴⁶ a tento kabinet tak svůj mandát vykonal až do řádných voleb v květnu 2010. ODS do této vlády navrhla celkem osm ministrů, ČSSD 10 ministrů a SZ 3 ministry.

4.1.6 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 2010

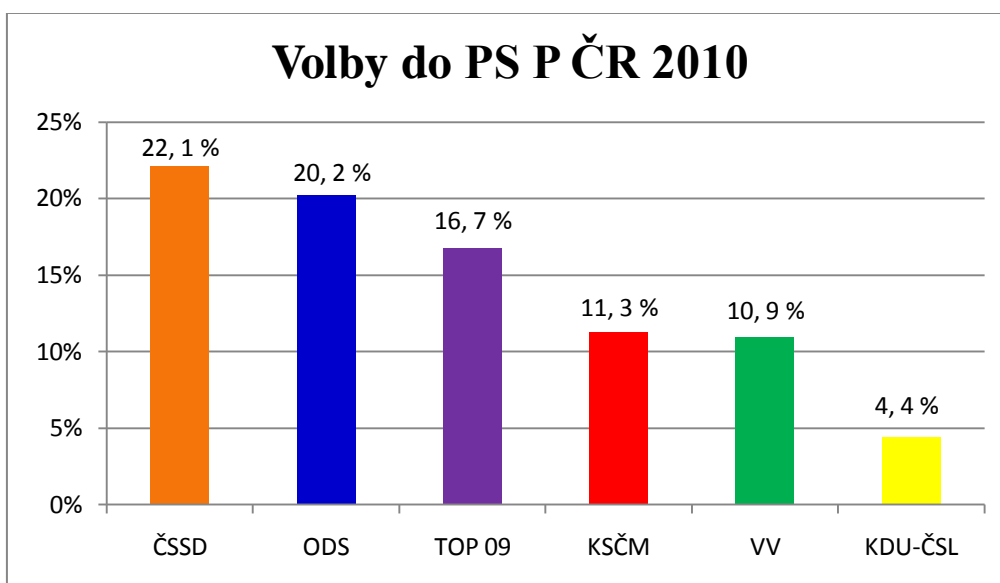
Tyto volby se staly pro zkoumané pravicové strany přelomové a to hned z několika důvodů. Tím nejhlavnějším byl vznik strany TOP 09, do jejíhož vedení byl zvolen nejoblíbenější politik u nás Karel Schwarzenberg⁴⁷. Tento fakt měl, jak se později ukázalo, značný dopad zejména na KDU-ČSL, jež ve volbách nedokázala překročit pětiprocentní hranici a dveře PS jí tak zůstaly poprvé v listopadové éře uzavřeny. Zato TOP 09 se do Sněmovny bez problému dostala a se ziskem 16,7 % hlasů a 41 mandátů obsadila třetí místo. Vznik nové konkurenční pravicové strany taktéž zacloumal s volebním ziskem ODS, jež dosáhla svého nejhoršího výsledku v historii, ziskem 20,2 % hlasů a 53 mandátů si o 28 křesel pohoršila proti předchozím volbám a obsadila druhou pozici za vítěznou ČSSD, která získala 22 %

⁴⁶ náleze Ústavního soudu ze dne 10. září 2009, sp. zn. Pl. ÚS 27/09

⁴⁷ ROZMAJZL, Lukáš. *Nejoblíbenější politik je Schwarzenberg, téměř všichni ostatní si pohoršili* [online]. iHNed.cz, 5. října 2009 [cit. 12. května 2011]. Dostupné na <<http://domaci.ihned.cz/c1-38542590-nejoblibenejsi-politik-je-schwarzenberg-temer-vsichni-ostatni-si-pohorsili>>.

hlasů a 56 mandátů, čímž si o 28 mandátů pohoršila. KSČM se umístila za třetí TOP 09 se ziskem 11,3 % hlasů a 26 mandátů.

Vládu poté utvořila koalice ODS, TOP 09 a Věcí veřejných, v poměru členů 6:5:4. ODS v kabinetu obsadila post premiéra (Nečas), ministra obrany (Vondra), ministra spravedlnosti (Pospíšil), ministra průmyslu a obchodu (Kocourek), ministra životního prostředí (Drobil, nahrazen Chalupou) a ministra zemědělství (Fuksa). TOP 09 získala posty ministra financí (Kalousek), zahraničí (Schwarzenberg), zdravotnictví (Heger), práce a sociálních věcí (Drábek) a kultury (Besser).

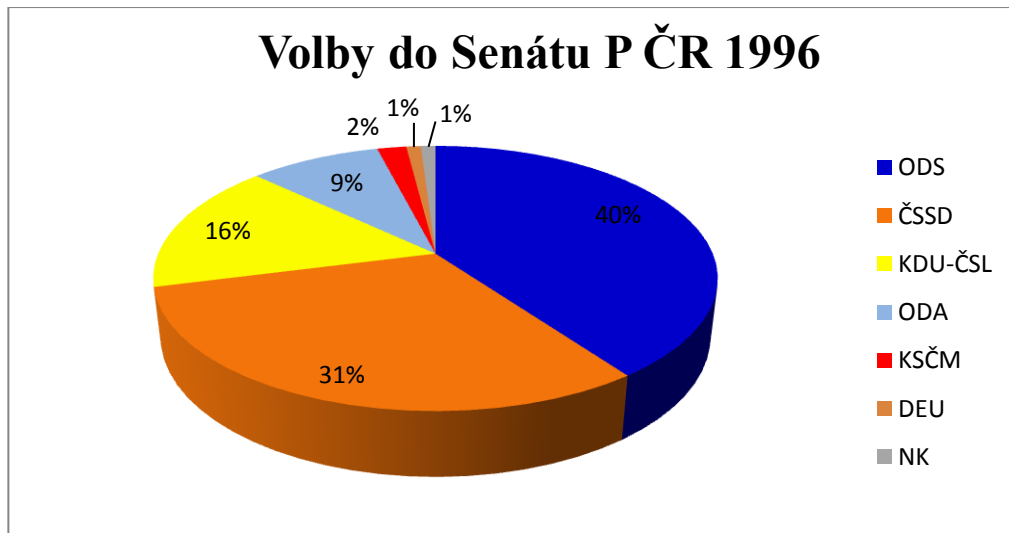

Graf č. 3

4.2 Volby do Senátu

4.2.1 Volby do Senátu Parlamentu České republiky 1996

Jednalo se o první volby do Senátu na území samostatné ČR, proto se volilo ve všech obvodech. ODS ve volbách zvítězila ziskem 32 senátorských křesel, úspěchu ve volbách dosáhli také lidovci ziskem 13 mandátů a celkovým třetím místem. ČSSD jako druhá obsadila 25 senátorských křesel a KSČM získala pouhé 2 mandáty. Právce tak v Senátu získala většinu.

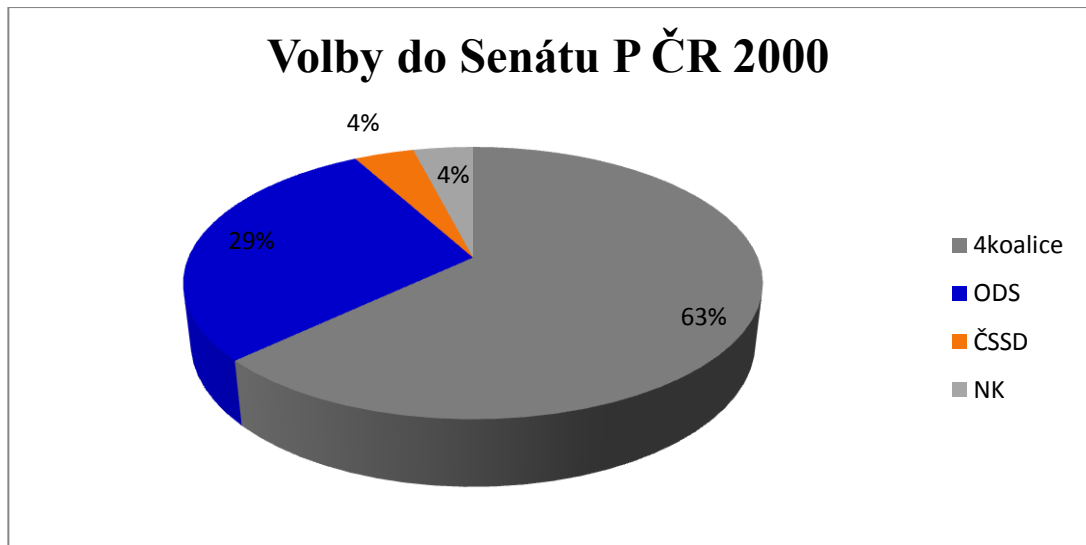
Graf č. 4

4.2.1 Volby do Senátu Parlamentu České republiky 1998

KDU-ČSL se účastnila voleb v rámci Čtyřkoalice spolu s US, DEU a ODA. Toto uskupení nakonec poměrně přesvědčivě zvítězilo získkem 13 mandátů před druhou ODS, jež získala mandátů devět. ODS tímto výsledkem sice o čtyři mandáty přišla, nicméně pravicové složení Senátu ve výsledku posílilo. ČSSD si polepšila o 3 mandáty a KSČM skončila ve volbách do Senátu se 2 mandáty.

4.2.2 Volby do Senátu Parlamentu České republiky 2000

Tyto volby dopadly drtivým vítězstvím Čtyřkoalice, která dokázala získat 17 mandátů, před druhou ODS (osm mandátů = ztráta pěti mandátů). Pro ČSSD tyto volby nedopadly úspěchem. Získala pouhý 1 mandát (ztráta 8 mandátů). KSČM vyšla z těchto voleb bez senátorského křesla.

Graf č. 5

4.2.3 Volby do Senátu Parlamentu České republiky 2002

Lidovci do voleb vstoupili osamoceni, což se dosti projevilo na jejich výsledku, když získali pouhý jeden mandát. Naopak pro ODS volby dopadly úspěchem (devět křesel). Pro ČSSD, která získala 7 mandátů, byly tyto volby relativně úspěšné.

4.2.4 Volby do Senátu Parlamentu České republiky 2004

Tyto volby suverénně vyhrála ODS, jejíž zisk činil 18 mandátů, KDU-ČSL si oproti předchozím volbám dvojnásobně polepšila (2 mandáty). ČSSD nezískala žádné senátorské křeslo. Pravicová většina tak v Senátu nebyla nadále ani náznakem ohrožena.

4.2.5 Volby do Senátu Parlamentu České republiky 2006

Opět suverénně zvítězila ODS, tentokrát ziskem 14 křesel, KDU-ČSL stejně jako minulé volby zdvojnásobila svůj zisk na 4 křesla. ODS si tak v horní komoře o pět mandátů polepšila na celkových 41, čímž mohla o návrzích hlasovat podle svého uvážení bez nutnosti ohlížet se na ostatní členy komory. KDU-ČSL disponovala 11 mandáty. ČSSD po neúspěšných volbách z roku 2004 získala 6 mandátů, avšak s

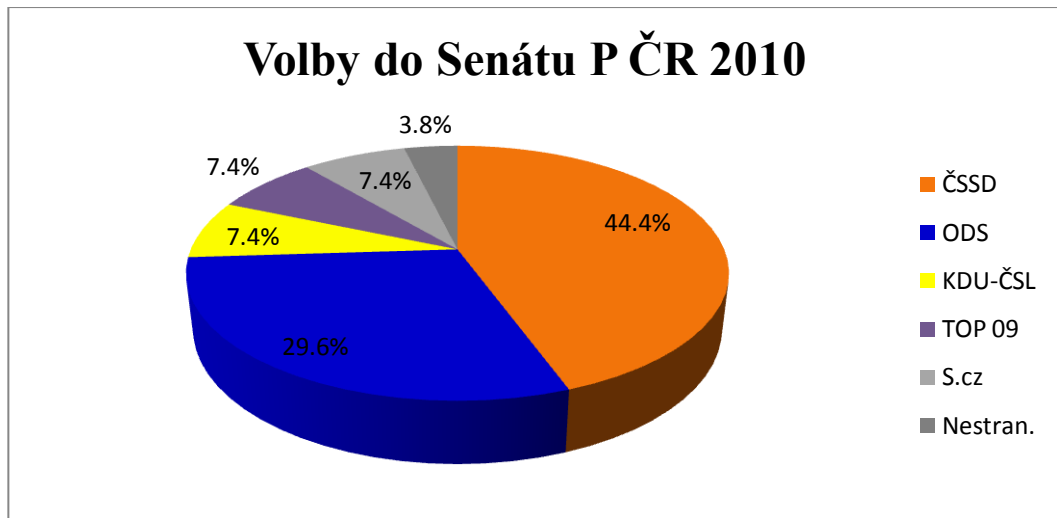
celkovým počtem 13 mandátů neměla skoro žádná rozhodovací práva. KSČM skončila s 1 mandátem.

4.2.6 Volby do Senátu Parlamentu České republiky 2008

V těchto volbách se konal obrat o 180 stupňů, co se týče vítězství pravicových stran. Suverénně zvítězila ČSSD ziskem 16 senátorů. KSČM přinesly tyto volby 1 senátorské křeslo. ODS vyhořela a vzhledem k zisku pouhých dvou senátorských křesel si v horní komoře pohoršila o šest mandátů. Navíc, kvůli výpadku lidovců, kteří nezískali ani jeden mandát a naopak tři ztratili, se pravicová většina v Senátu značně zmenšila.

4.2.7 Volby do Senátu Parlamentu České republiky 2010

Ani tyto volby nedopadly pro pravici dobře, dokonce došlo k jevu v polistopadové éře u nás nevídanému a to ke ztrátě pravicové většiny v Senátu. Volby opět vyhrála ČSSD, jež neobhajovala ani jeden mandát a naopak jich 12 získala. Oproti tomu ODS obhajovala 19 mandátů, přičemž získat se jí podařilo pouhých osm křesel. Pro KDU-ČSL volby dopadly poměrně dobře, jelikož si ziskem dvou mandátů o jedno křeslo polepšila. Do voleb taktéž poprvé zasáhla koalice TOP 09 a Starostů a nezávislých, kterým se podařilo získat dva mandáty. KSČM obhájila svůj mandát.

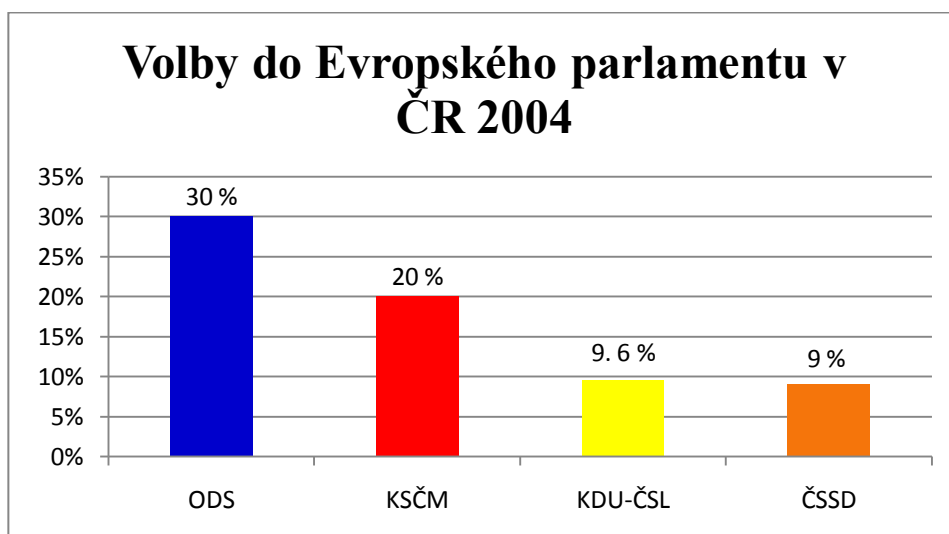

Graf č. 6

4.3 Volby do Evropského parlamentu

4.3.1 Volby do Evropského parlamentu v ČR 2004

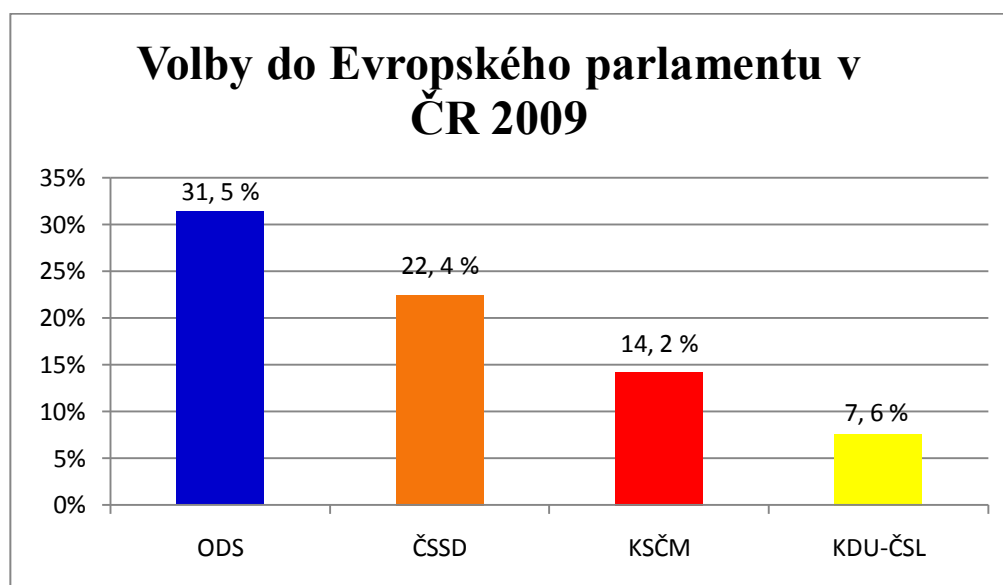
Historicky první volby do EP se podařilo vyhrát ODS pod vedením Jana Zahradila, jež získala 30 % hlasů a devět mandátů. Druhá KSČM získala 20% hlasů a 6 mandátů. KDU-ČSL skončila čtvrtá se ziskem 9,6 % hlasů a dvou křesel. ČSSD získala necelých 9 % hlasů a 2 mandáty.

Graf č. 7

4.3.2 Volby do Evropského parlamentu v ČR 2009

Ve druhých volbách do EP se soutěžilo o dva mandáty méně, tedy o 22 křesel. I tak se ODS podařilo obhájit všech devět mandátů a procentně si dokonce polepšila na 31,5 % hlasů. Druhá ČSSD získala 7 mandátů a procentuálně získala 22,4 % hlasů. KSČM se podařilo získat 2 křesla se 14,2 % hlasů. KDU-ČSL taktéž obhájila dvě křesla se ziskem 7,6 % hlasů.

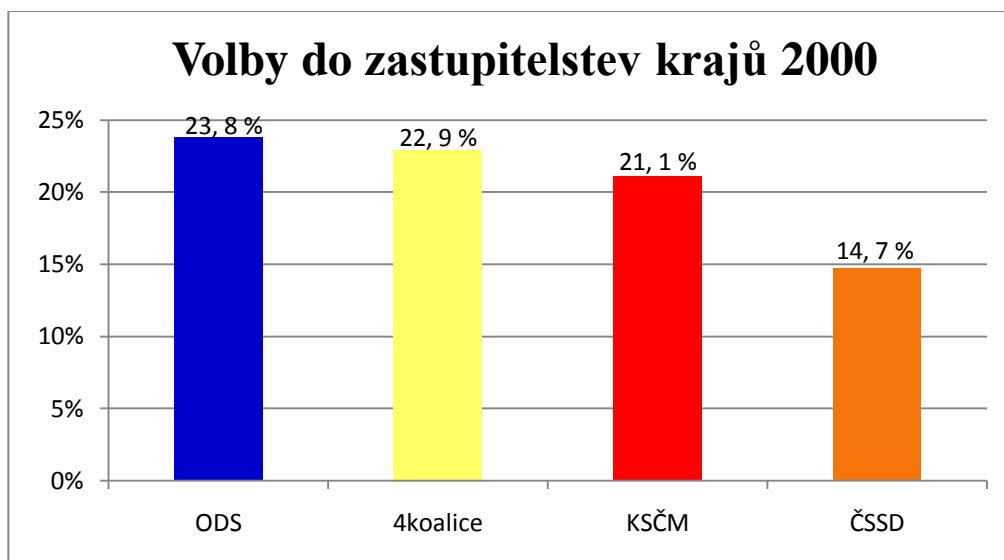

Graf č. 8

4.4 Volby do zastupitelstev krajů

4.4.1 Volby do zastupitelstev krajů 2000

Celkově nejvíce mandátů získala ODS (23,8 % hlasů, 185 mandátů), těsně druhá skončila Čtyřkoalice, tvořená KDU-ČSL, ODA, US a DEU (22,9 % hlasů, 171 mandátů). Vládnoucí ČSSD skončila se 111 mandáty a 14,7 % hlasů až na čtvrtém místě za KSČM se 161 mandáty a 21,1 % hlasů.

Graf č. 9

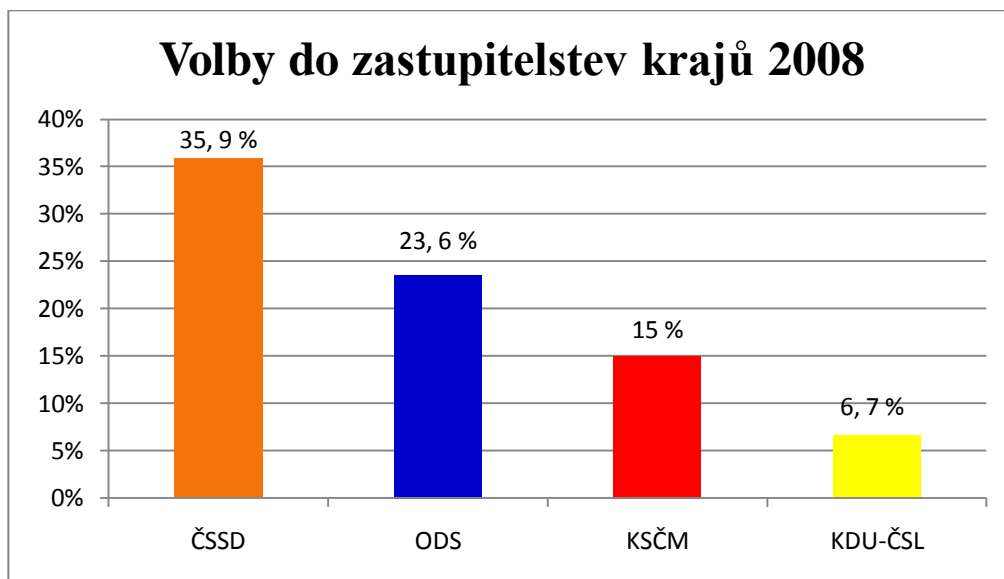
4.4.2 Volby do zastupitelstev krajů 2004

Druhé krajské volby skončily ještě výraznějším vítězstvím ODS a to 36,4 % hlasů a 291 mandátů, naopak vládnoucí ČSSD zaostala na třetím místě se ziskem 14 % hlasů za druhou KSČM s 19,7 % hlasů. KDU-ČSL již tentokrát v některých krajích kandidovala samostatně a obsadila své oblíbené čtvrté místo se slušným ziskem 10,7 % hlasů a 72 mandátů. ODS vyhrála ve všech krajích kromě Brněnského, kde se radovali právě lidovci (26,2 %), přičemž nejvíce hlasů získala opět ve Středočeském kraji (44,7 %), naopak tradičně nejmenší úspěchy sklídila na Moravě.

4.4.3 Volby do zastupitelstev krajů 2008

Zatím poslední volby do krajských zastupitelstev přinesly výrazný neúspěch stranám vládnoucím na republikové úrovni. Volby vyhrála ČSSD (35,9 % hlasů), ODS obsadila druhé místo se ziskem 23,6 % hlasů. Výrazný byl propad u lidovců, kteří získali pouze 6,7 % hlasů. Výsledek byl ten, že ODS, jež dosud měla 12 hejtmanů, nebyla schopna vytvořit žádnou koalici jinak než jako slabší partner ČSSD, ta naopak byla na spolupráci s KSČM (celkově 15 % hlasů) odkázána pouze ve 3

krajích, v ostatních tak mohla uzavřít koalice s menšími stranami. ODS podlela ČSSD ve všech krajích (dokonce i Středočeském, své tradiční baště), přičemž nejhoršího výsledku dosáhla v kraji Jihomoravském (15,9 %), kde se naopak tradičně dařilo KDU-ČSL (23,9 %). Je nutno poznamenat, že v některých krajích lidovci kandidovali v koalicích (většinou s SNK-ED a Nezávislími), nicméně kromě Pardubického kraje jim to výraznější úspěch nepřineslo.

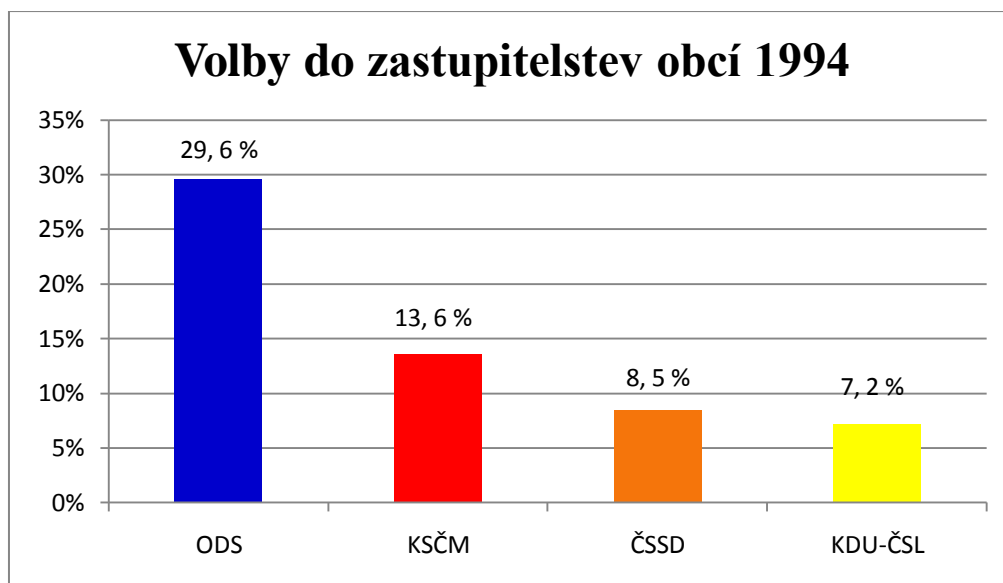

Graf č. 10

4.5 Volby do zastupitelstev obcí

4.5.1 Volby do zastupitelstev obcí 1994

První volby do zastupitelstev obcí suverénně vyhrála ODS se ziskem 29,6 % platných hlasů, následována KSČM (13,6 %), ČSSD (8,5 %) a KDU-ČSL (7,2 %).

Graf č. 11

4.5.2 Volby do zastupitelstev obcí 1998

V těchto volbách došlo k zásadnímu obratu, kdy nezávislí kandidáti získali přes polovinu všech hlasů (Sdružení nezávislých kandidátů – místní sdružení 41,4 %, Nezávislí kandidáti 13,2 %). KDU-ČSL se poměrně dařilo a umísila se na třetím místě se ziskem 11,3 % hlasů. Lehkým překvapením bylo umístění KSČM na čtvrté pozici se ziskem 9,14% hlasů před ODS, která výrazně propadla se ziskem pouhých 9,05 % hlasů. ČSSD skončila v těchto volbách šestá s 6,8 % hlasů.

4.5.3 Volby do zastupitelstev obcí 2002

Tyto volby dopadly téměř totožně, jako ty předchozí, nezávislí kandidáti získali opět přes polovinu všech mandátů, ODS vyšla nastejno s 9,2 % hlasů, ČSSD si mírně polepšila se ziskem 7,5 % hlasů. KSČM obhájila stejný výsledek a to 9,1 % hlasů a KDU-ČSL si mírně pohoršila na 9,6 % hlasů.

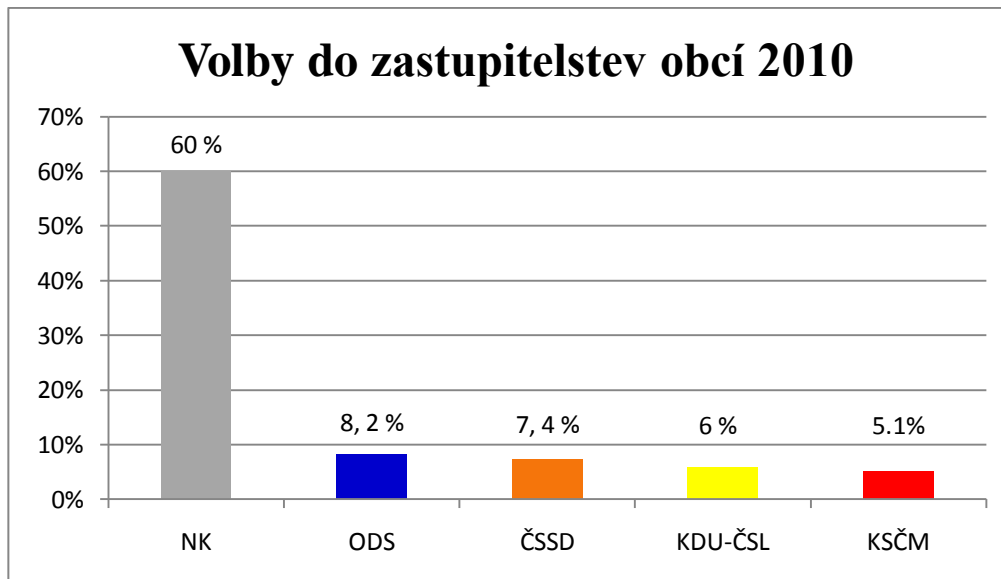
4.5.4 Volby do zastupitelstev obcí 2006

Zde se ukázalo, že se politická situace na komunální úrovni poměrně ustálila, jelikož potřetí za sebou vyhráli nezávislí kandidáti s výrazným náskokem před ostatními politickými subjekty (přes 58 % hlasů). Naopak můžeme vidět klesající

tendenci úspěchu lidovců (8, 1 %) i komunistů (6, 8 %) a stoupající ODS (11, 3 %). ČSSD skončila s podobným výsledkem z předešlých voleb a to s 6, 9 % hlasů.

4.5.5 Volby do zastupitelstev obcí 2010

Do těchto voleb poprvé zasáhla strana TOP 09 a hned se postarala o senzaci, když dokázala prvně v historii připravit ODS o vítězství v Praze. Celkově vyhráli nezávislí kandidáti, jejichž zisk vzrostl až k 60 % hlasů, za nimi skončila ODS, jež si pohoršila na 8, 2 %, především však přišla o nadvládu ve 24 statutárních městech, když uspěla pouze ve čtyřech případech (Plzeň, Teplice, Kladno, Mladá Boleslav), naopak konkurenční ČSSD se ziskem 7, 4 % hlasů se radovala ve 13. Klesající popularita je vidět také u KDU-ČSL (6 % hlasů a žádné statutární město), avšak u této strany se výsledek dá považovat za úspěch, vzhledem k selhání ve sněmovních volbách v témže roce. KSČM si oproti minulým rokům mírně pohoršila na 5, 1 % hlasů. TOP 09 sice získala pouhá 2, 4 % hlasů, nicméně její vítězství ve Zlíně a především pak v Praze se dá považovat za veliký úspěch.⁴⁸

Graf č. 12

⁴⁸ PROCHÁZKOVÁ, Martina, DVOŘÁČEK, Marek. *Voliči zametli v obcích s VV a ODS, lidovce vzkřísili z mrtvých* [online]. iDNES.cz, 16. října 2010 [cit. 10. května 2011]. Dostupné na <http://zpravy.idnes.cz/k-urnam-dorazil-rekordni-pocet-volicu-zametli-s-vv-a-ods-lidovce-vzkrisili-1tl-domaci.asp?c=A101016_141757_domaci_taj>.

5 Porovnání volební geografie

Z pohledu rozložení voličské podpory můžeme shledat, že tradičními baštami ODS byla a je hlavně Praha a její okolí (bývalé okresy Praha-východ, Praha-západ, Mělník, Nymburk, Mladá Boleslav), dále některá další velká města (Brno, Plzeň, Liberec), úspěch sklízela také v několika okresech na východě Čech (Trutnov, Náchod, Rychnov nad Kněžnou) a některých okresech na východní Moravě (Vsetín, Zlín), což už dnes není příliš aktuální.⁴⁹ Z hlediska posledních voleb můžeme ještě přiřadit okresy Sokolov, Most, Ústí nad Labem a Jablonec nad Nisou. Podporu naopak ODS ztratila na Moravě.

KDU-ČSL se vždy nejvíce dařilo na jižní a východní Moravě (bývalé okresy Uherské Hradiště, Hodonín, Blansko), na Vysočině (Havlíčkovsku, Pelhřimovsku a Žďársku) a ve východních Čechách (okresy Ústí nad Orlicí, Svitavy, Rychnov nad Kněžnou, Náchod, Chrudim).⁵⁰ V posledních volbách lidovci ztratili podporu zejména v severních okresech východních Čech, naopak si polepšili na Moravě a tak do výčtu okresů, kde se jim daří, můžeme přiřadit Břeclav, Olomouc a Nový Jičín. Lidovci také dokázali ukořistit okresy Vsetín a Zlín občanským demokratům.

U TOP 09 můžeme úspěchy posuzovat pouze podle voleb, které se konaly v minulém roce. Z tohoto pohledu je jistě nejdůležitější vítězství v Praze a to jak ve volbách do PS, tak do zastupitelstva hlavního města Prahy, kde partaj celkem přesvědčivě porazila ODS (30,3 % ku 21,1 %). V Praze zároveň získala jednoho ze svých dvou senátorů. Ve sněmovních volbách strana dosáhla úspěchu také v Libereckém a Královéhradeckém kraji a na Prachaticku.

ČSSD sklízí volební úspěchy hlavně v průmyslových okresech na západě a severu Čech (nejvíce Děčín, Ústí nad Labem, Most, Chomutov a Sokolov). Dále je pak pro stranu důležitá severní Morava a Slezsko (zejména Karviná, Bruntál, Jeseník

⁴⁹ VODIČKA, Karel, CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2. vydání. Praha: Portál, 2007. 230 s.

⁵⁰ VODIČKA, Karel, CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2. vydání. Praha: Portál, 2007. 233 s.

a Ostrava). Nejméně hlasů získává ČSSD v Praze.⁵¹ Po posledních volbách strana ztratila hlasy ve městech Most, Chomutov a v Ústí nad Labem, naopak posílila na Moravě.

Stejně jako pro ČSSD jsou hlavními baštami pro KSČM okresy na severu a západě Čech (Tachov, Most, Litoměřice), zároveň také severní Morava a Slezsko (Bruntál, Karviná, Ostrava), a také jih Moravy (Kladensko, Lounsko, Blanensko, Znojensko).⁵² Svou pozici si KSČM po posledních volbách udržela.

⁵¹ VODIČKA, Karel, CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. Praha: Portál, 2003. 220 s.

⁵² VODIČKA, Karel, CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. Praha: Portál, 2003. 227 s.

Závěr

Na tomto místě bych ráda shrnula nejdůležitější poznatky a výsledky mé práce, kdy mým hlavním cílem bylo zanalyzovat vývoj, program, strukturu a úspěšnost politických stran na české politické scéně.

Z historického pohledu tj. od Sametové revoluce je naší nejúspěšnější stranou ODS, jež dosáhla mnoha vítězství ve všech druzích voleb na našem území. Dále můžeme konstatovat, že českou politickou scénu, zejména tedy pravicovou část jejího politického spektra, v loňském roce výrazně ovlivnil vznik strany TOP 09. Jelikož tato partaj vznikla odchodem několika populárních politiků KDU-ČSL, odebrala TOP 09 lidovcům značnou část jejich voličstva. Tento fakt se ukázal pro lidovce zdrcujícím v posledních volbách do Poslanecké sněmovny roku 2010, kdy nedokázali překonat pětiprocentní hranici nutnou pro vstup do dolní komory. Taktéž občanským demokratům TOP 09 odebrala značnou část jejich voličské základny. Odchod voličů se levicových stran ČSSD a KSČM nedotknul.

Co se týče organizační struktury, můžeme říci, že je u všech stran (kromě KSČM) velice podobná, u TOP 09 a KDU-ČSL téměř analogická, což je způsobeno především tím, že na tvorbě stanov této nové strany se z hlavní části podílely osoby, jež předtím opustily právě lidovce. KSČM má mírně odlišnou strukturu od zbylých čtyř stran.

Co se týká analýzy politických programů jednotlivých stran, jsem se zaměřila na předpoklad, že nejpravicejší volební program má nově vzniklá strana TOP 09 a nejlevicovější KSČM. Program strany TOP 09 totiž obsahuje nejvíce omezující návrhy, kdy jejich hlavní prioritou je snížení zadluženosti státu a dosažení vyrovnaného rozpočtu. Pro její dosažení neváhá použít velmi nepopulární opatření, kdy neváhá sáhnout na finance většiny obyvatel České republiky. Tento program vychází z čistě konzervativních hodnot a můžeme jej tedy považovat za nejvíce pravicový mezi těmito třemi pravicovými stranami (ODS, TOP 09 a KDU-ČSL). Program strany KSČM tíhne k navrácení komunismu, kdy se navíc strana nezbavila spojení s totalitním režimem a je striktně proti kapitalismu. Jako klíčovou úlohu ekonomiky prosazuje strana společenské vlastnictví. Z těchto důvodů můžeme říci, že KSČM je nejlevicovější stranou ve srovnání s ČSSD.

Těmito poznatky je podle mého názoru cíl práce naplněn. Tuto práci bych do budoucna použila i jako podkladovou část pro diplomovou práci.

Seznam zkratek

ODS – Občanská demokratická strana

KDU-ČSL - Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová

TOP 09 - Tradice, Odpovědnost, Prosperita a číslovka 09

ČSSD – Česká strana sociálně demokratická

KSČM – Komunistická strana Čech a Moravy

ČSL – Československá strana lidová

KDS – Křesťanskodemokratická strana

KDU – Koalice KDS a ČSL

StB – Státní bezpečnost

ČNR – Česká národní rada

US-DEU – Unie svobody – Demokratická unie

SZ – Strana zelených

OF – Občanské fórum

ČSFR – Československá federativní republika

ODA – Občanská demokratická aliance

NK – Nezávislí kandidáti

US – Unie svobody

ČSDSD – Československá sociálně demokratická strana dělnická

KSČ – Komunistická strana Československa

LB – Levý blok

S.cz – Severočeši.cz

LSU – Liberálně sociální unie

SPR-RSČ – Sdružení pro republiku - Republikánská strana Československa

HSD-SMS - Hnutí za samosprávnou demokracii - Společnost pro Moravu a Slezsko

Nestran. – Nestraníci (politické hnutí)

SNK-ED – SNK Evropští demokraté

PS P ČR – Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky

EP – Evropský parlament

EU – Evropská unie

NATO – Severoatlantická aliance

Seznam literatury

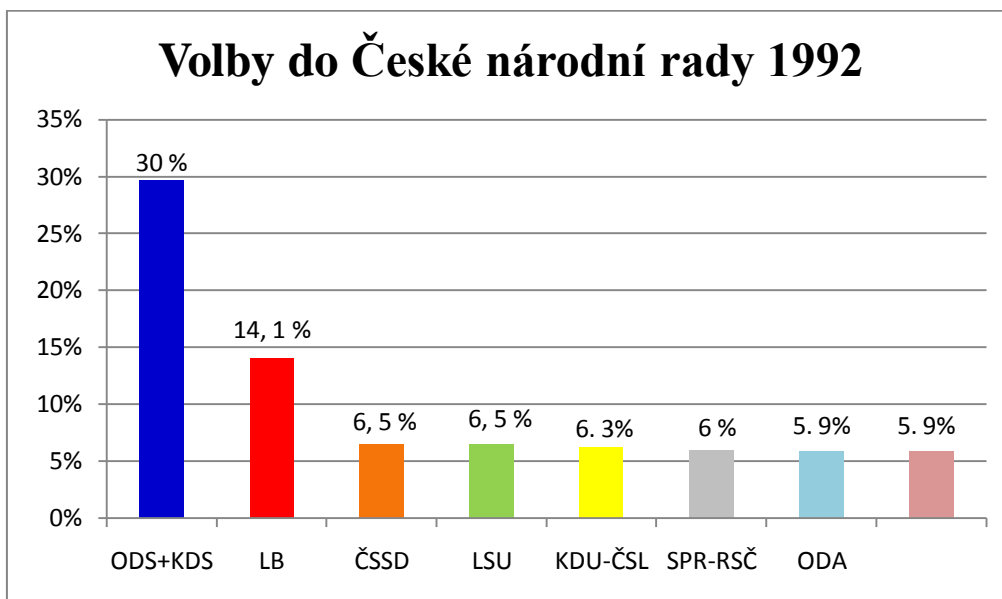
Knižní zdroje :

1. CABADA, L., ŠANC, D. *Český stranický systém ve 20. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN: 80-86898-50-4.
2. FIALA, P. a kol. *Český politický katolicismus 1848–2005*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008. ISBN: 978-80-7325-155-0.
3. PŠEJA, P. *Stranický systém České republiky: politické strany a jejich vývoj 1989-1998*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2005. ISBN 80-7325-069-1.
4. VODIČKA, K., CABADA, L. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2. vydání. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-337-6.
5. VODIČKA, K., CABADA, L. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. ŠARADÍN, P. *Krajské volby v České republice*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. ISBN 80-244-1555-0.
6. MALÍŘ, J., MAREK, P. a kol. *Politické strany : vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu v letech 1861 - 2004. II. díl, Období 1938-2004* Brno : Doplněk, 2005. ISBN 80-7239-180-1.
7. NOVÁK, M., LEBEDA, T. a kol. *Volební. a stranické systémy : ČR v mezinárodním srovnání*. Plzeň : Aleš Čenek, 2004. ISBN 80-86473-88-0.
8. NOVÁK, M. *Systémy politických stran : .Úvod do jejich srovnávacího studia*. Praha : Sociologické nakladatelství, 1997. ISBN 80-85850-22-2.
9. BALÍK, S. a kol. *Občanská demokratická strana a česká politika : ODS v českém politickém systému v letech 1991 - 2006*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006. ISBN 80-7325-079-9.
10. BALÍK, S. *Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010. ISBN: 978-80-7325-224-3.
11. Praha: Portál, 2003. ISBN: 978-80-7367-337-6.

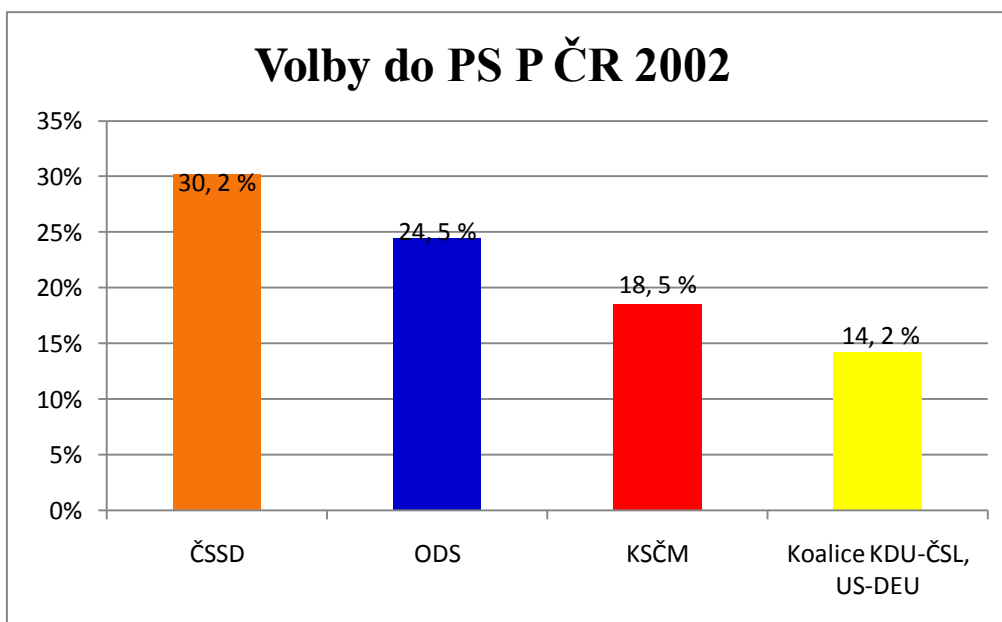
Internetové zdroje :

12. *Stanovy politické strany TOP 09, §2* [online]. TOP09.cz, [cit. 23. dubna 2011]. Dostupné na <<http://www.top09.cz/dokumenty/stanovy/>>.
13. *Kdo jsme – základní informace o Občanské demokratické straně* [online]. ODS.cz, [cit. 23. dubna 2011]. Dostupné na <<http://www.ods.cz/strana/kdo-jsme>>.
14. <http://www.volbycr.cz/dlouhodoby-program-1-1.html>, [cit. 5. května 2011]
15. http://www.kducl.cz/Kdu/media/Kdu/Volby/KDU_program.pdf, [cit. 10. května 2011]
16. <http://www.ods.cz/volby2010/data/soubory-ke-stazeni/182/volebni-program-velky.pdf>, [cit. 23. dubna 2011]
17. *Programová východiska a principy* [online]. TOP09.cz, [cit. 23. dubna 2011]. Dostupné na <http://www.top09.cz/proc-nas-volit/programova-vychodiska-a-principy>
18. http://www.cssd.cz/soubory/ke-stazeni/volebni_program_velky.pdf, [cit. 28. dubna 2011]
19. <http://www.kscm.cz/volby-a-akce/poslanecka-snemovna-pcr6/programove-cile-kscm/volebni-program-2010-2014> [cit. 15. května 2011]
20. VÁLKOVÁ, Hana. *Do VV a TOP 09 se hrnou davy zájemců. Čeká je test důvěryhodnosti* [online]. iDNES.cz, 9. června 2010 [cit. 12. května 2011]. Dostupné na http://zpravy.idnes.cz/do-vv-a-top-09-se-hrnou-davy-zajemcu-ceka-je-test-duveryhodnosti-pb3/domaci.asp?c=A100609_111613_domaci_hv
21. nález Ústavního soudu ze dne 10. září 2009, sp. zn. Pl. ÚS 27/09
22. ROZMAJZL, Lukáš. *Nejoblíbenější politik je Schwarzenberg, téměř všichni ostatní si pohoršili* [online]. iHNed.cz, 5. října 2009 [cit. 12. května 2011]. Dostupné na <<http://domaci.ihned.cz/c1-38542590-nejoblibenejsi-politik-je-schwarzenberg-temer-vsichni-ostatni-si-pohorsili>>.
23. PROCHÁZKOVÁ, Martina, DVOŘÁČEK, Marek. *Voliči zametli v obcích s VV a ODS, lidovce vzkřísili z mrtvých* [online]. iDNES.cz, 16. října 2010 [cit. 10. května 2011]. Dostupné na <http://zpravy.idnes.cz/k-urnam-dorazil-rekordni-pocet-volicu-zametli-s-vv-a-ods-lidovce-vzkrisili-1tl-domaci.asp?c=A101016_141757_domaci_taj>.
24. <http://www.volby.cz/>
25. <http://www.stem.cz/>
26. <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/home>

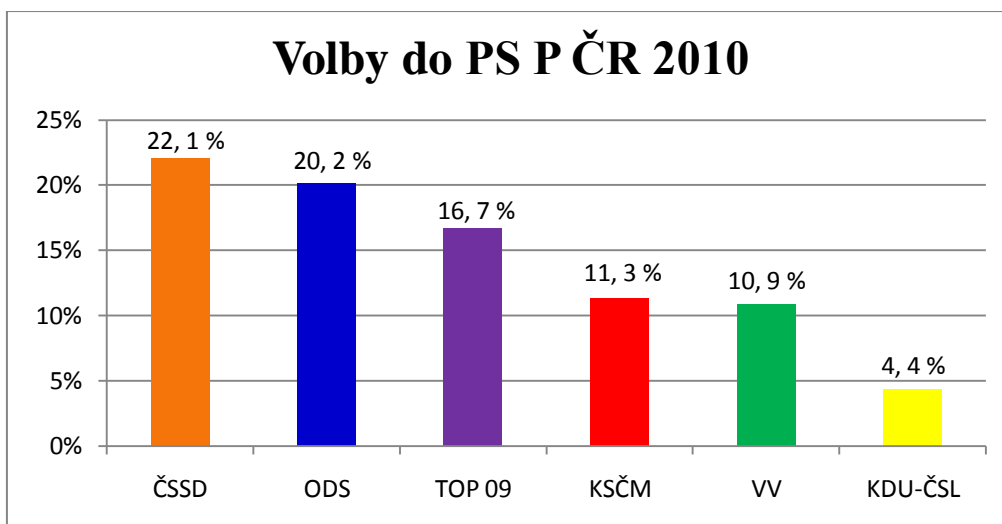
Seznam grafů

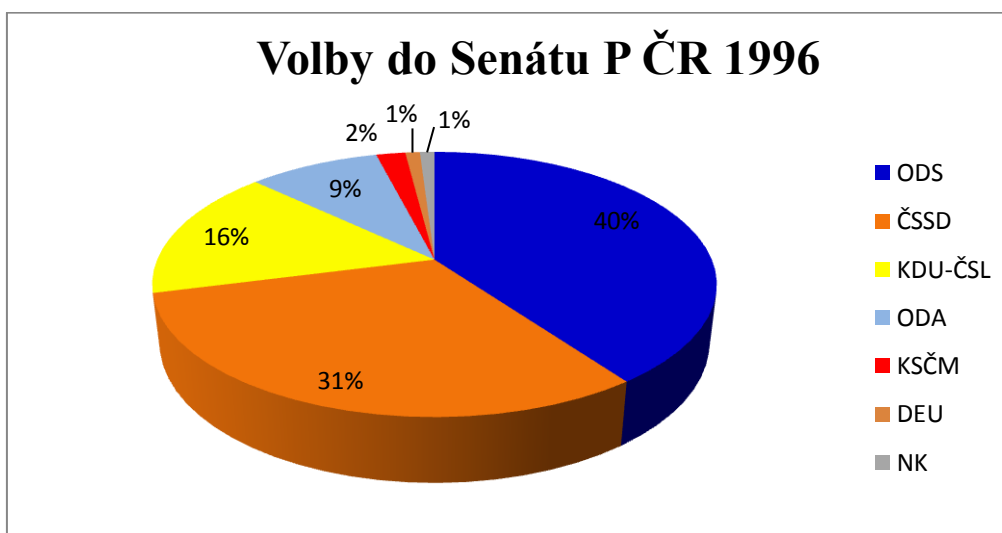
Graf č. 1 – Volby do České národní rady 1992

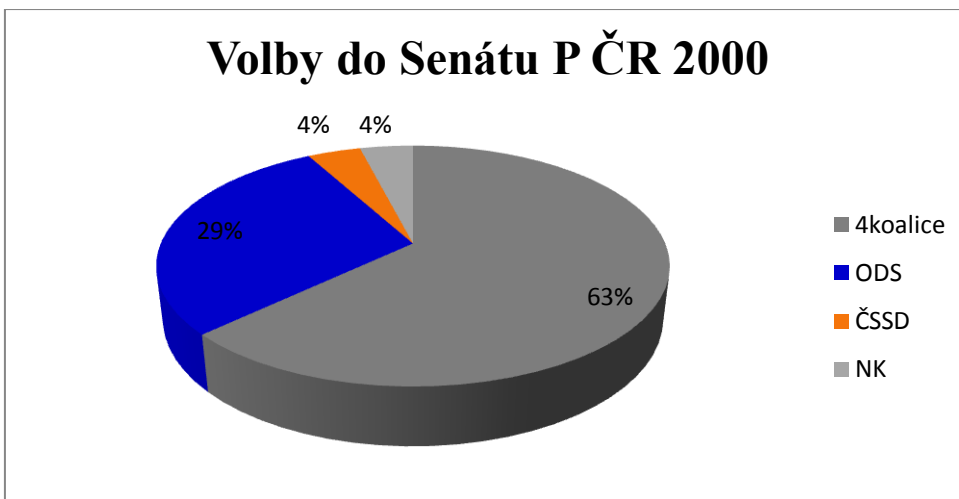
Graf č. 2 – Volby do PS P ČR 2002

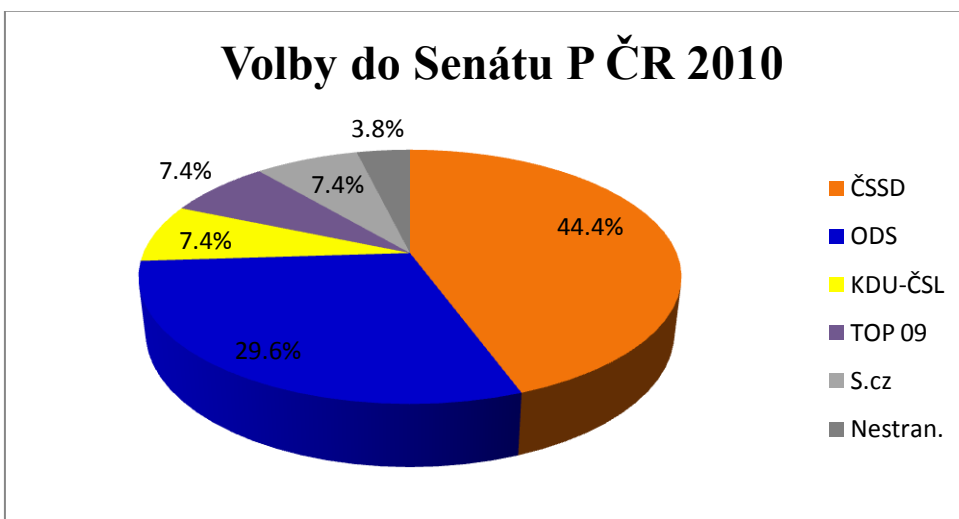
Graf č. 3 – Volby do PS P ČR 2010

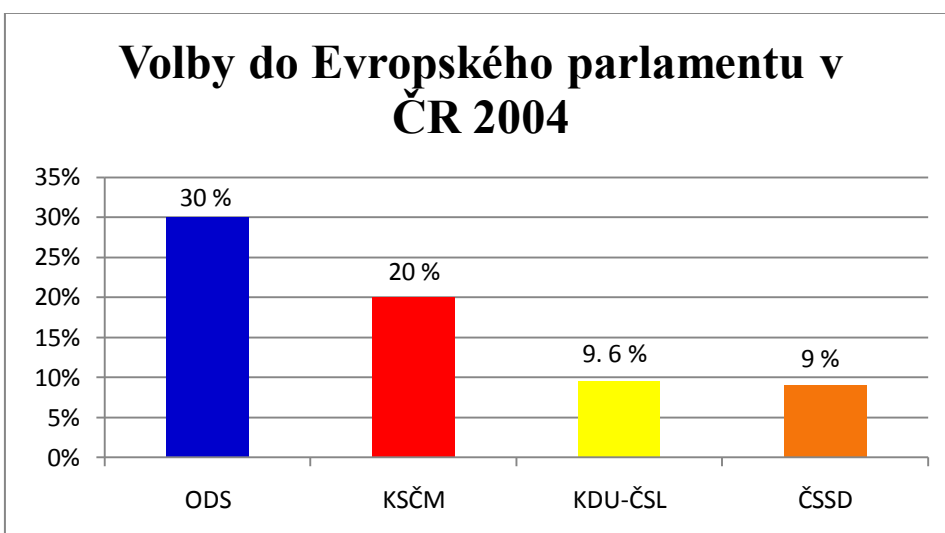
Graf č. 4 – Volby do Senátu P ČR 1996

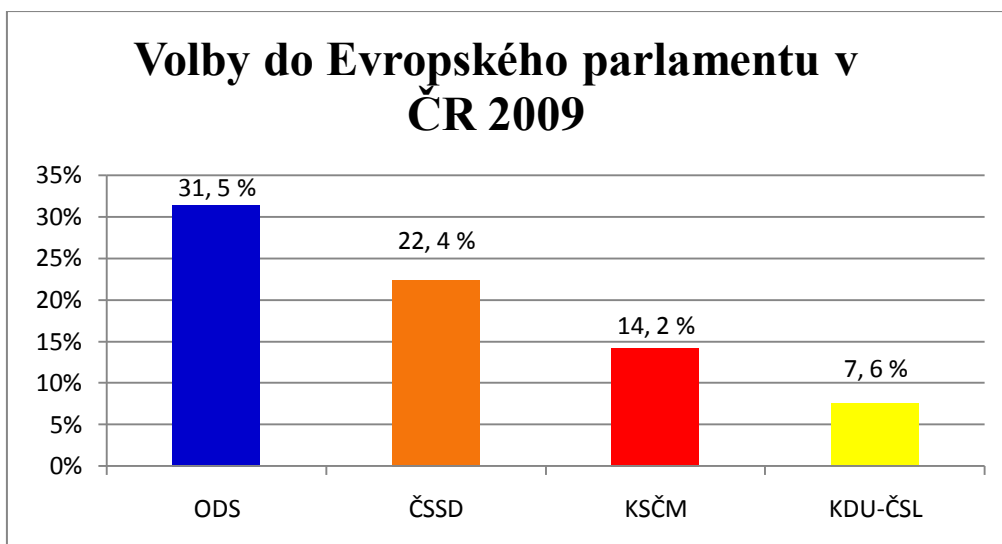
Graf č. 5 – Volby do Senátu P ČR 2000

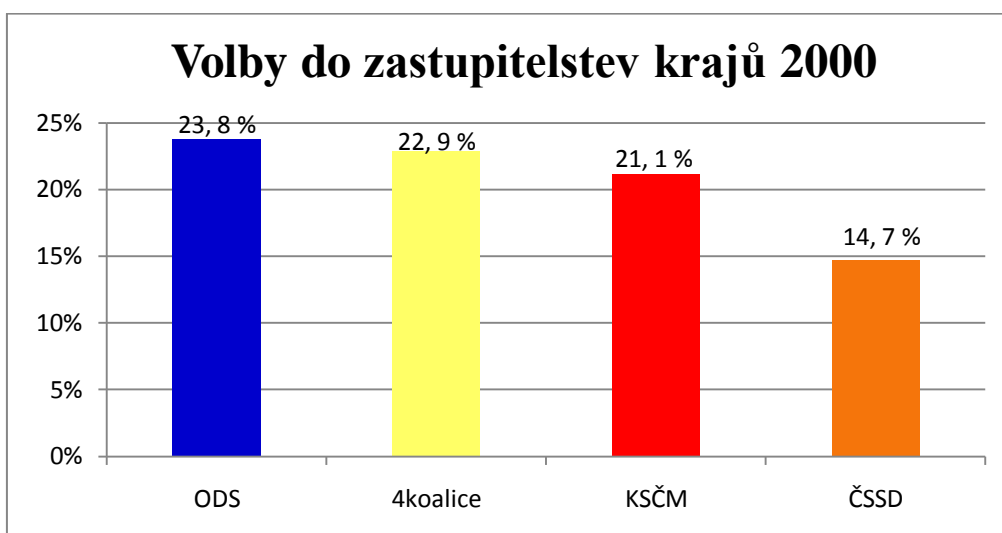
Graf č. 6 – Volby do Senátu P ČR 2010

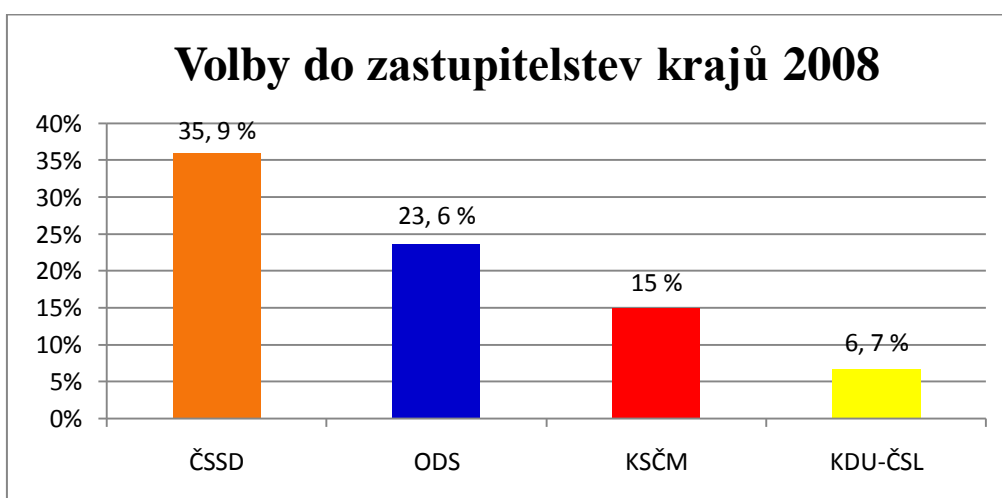
Graf č. 7 – Volby do Evropského parlamentu v ČR 2004

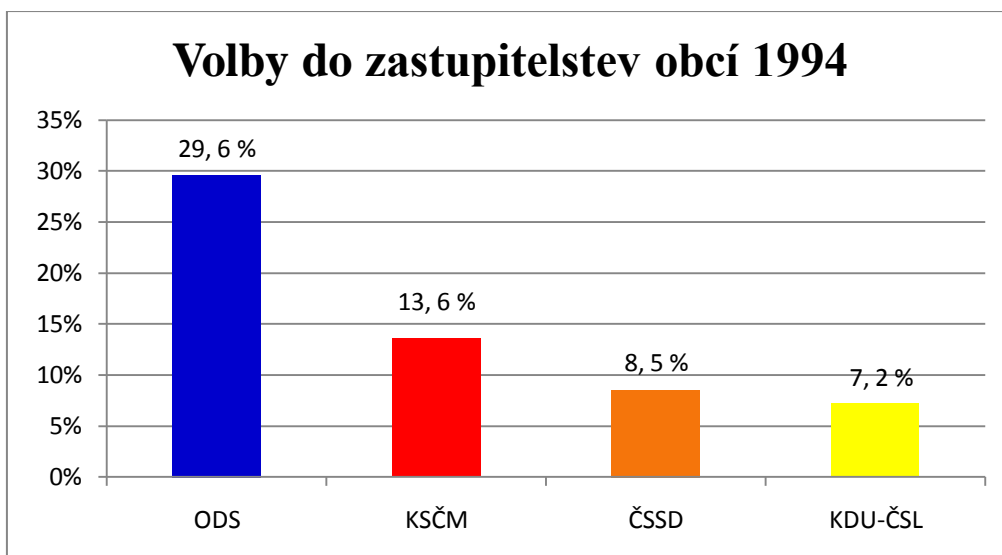
Graf č. 8 – Volby do Evropského parlamentu v ČR 2009

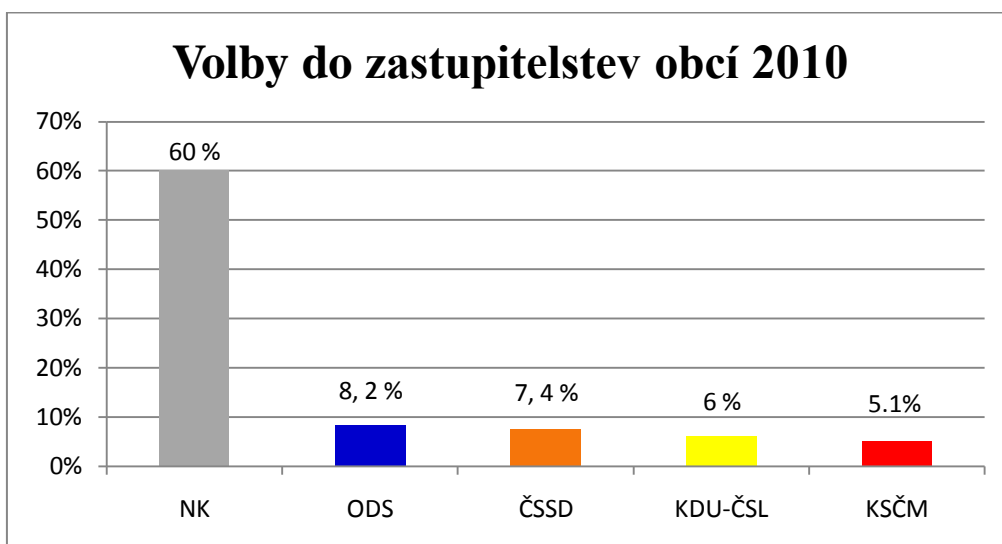
Graf č. 9 – Volby do zastupitelstev krajů 2000

Graf č. 10 – Volby do zastupitelstev krajů 2008

Graf č. 11 – Volby do zastupitelstev obcí 1994

Graf č. 12 – Volby do zastupitelstev obcí 2010

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Andrea Pávková
Katedra:	Společenských věd
Vedoucí práce:	Mgr. Antonín Staněk, Ph.D.
Rok obhajoby:	2011

Název práce:	Politické strany v celorepublikovém kontextu
Název v angličtině:	Political parties in the nationwide context
Anotace práce:	Práce se zabývá popisem a přehledem politických pravicových (ODS, TOP 09, KDU-ČSL) a levicových (ČSSD, KSČM) stran v celorepublikovém kontextu z hlediska historického vývoje stran, volebních programů, organizačních struktur, volebních výsledků, včetně angažmá v českých vládách a volební geografii.
Klíčová slova:	Politické strany, historie politických stran, volební programy, organizační struktury stran, výsledky voleb, volební geografie.
Anotace v angličtině:	The work deals with describing and giving an overview of the right wing political parties (ODS, TOP 09, KDU-CSL) and the left wing parties (Social Democrats, Communist Party) in the national context of historical development of party election programs, organizational structure, election results, including the engagement of the regional Czech governments and electoral districts.
Klíčová slova v angličtině:	Political parties, history of political parties, election programs, organizational structure of parties, election

	results, electoral districts.
Přílohy vázané v práci:	<p>Graf č. 1 – Volby do České národní rady 1992</p> <p>Graf č. 2 – Volby do PS P ČR 2002</p> <p>Graf č. 3 – Volby do PS P ČR 2010</p> <p>Graf č. 4 – Volby do Senátu P ČR 1996</p> <p>Graf č. 5 – Volby do Senátu P ČR 2000</p> <p>Graf č. 6 – Volby do Senátu P ČR 2010</p> <p>Graf č. 7 – Volby do Evropského parlamentu v ČR 2004</p> <p>Graf č. 8 – Volby do Evropského parlamentu v ČR 2009</p> <p>Graf č. 9 – Volby do zastupitelstev krajů 2000</p> <p>Graf č. 10 – Volby do zastupitelstev krajů 2008</p> <p>Graf č. 11 – Volby do zastupitelstev obcí 1994</p> <p>Graf č. 12 – Volby do zastupitelstev obcí 2010</p>
Rozsah práce:	43 stran
Jazyk práce:	čeština